

RELIEF

3-5

Octombrie -
Decembrie 1992

20 PAGINI

30 LEI

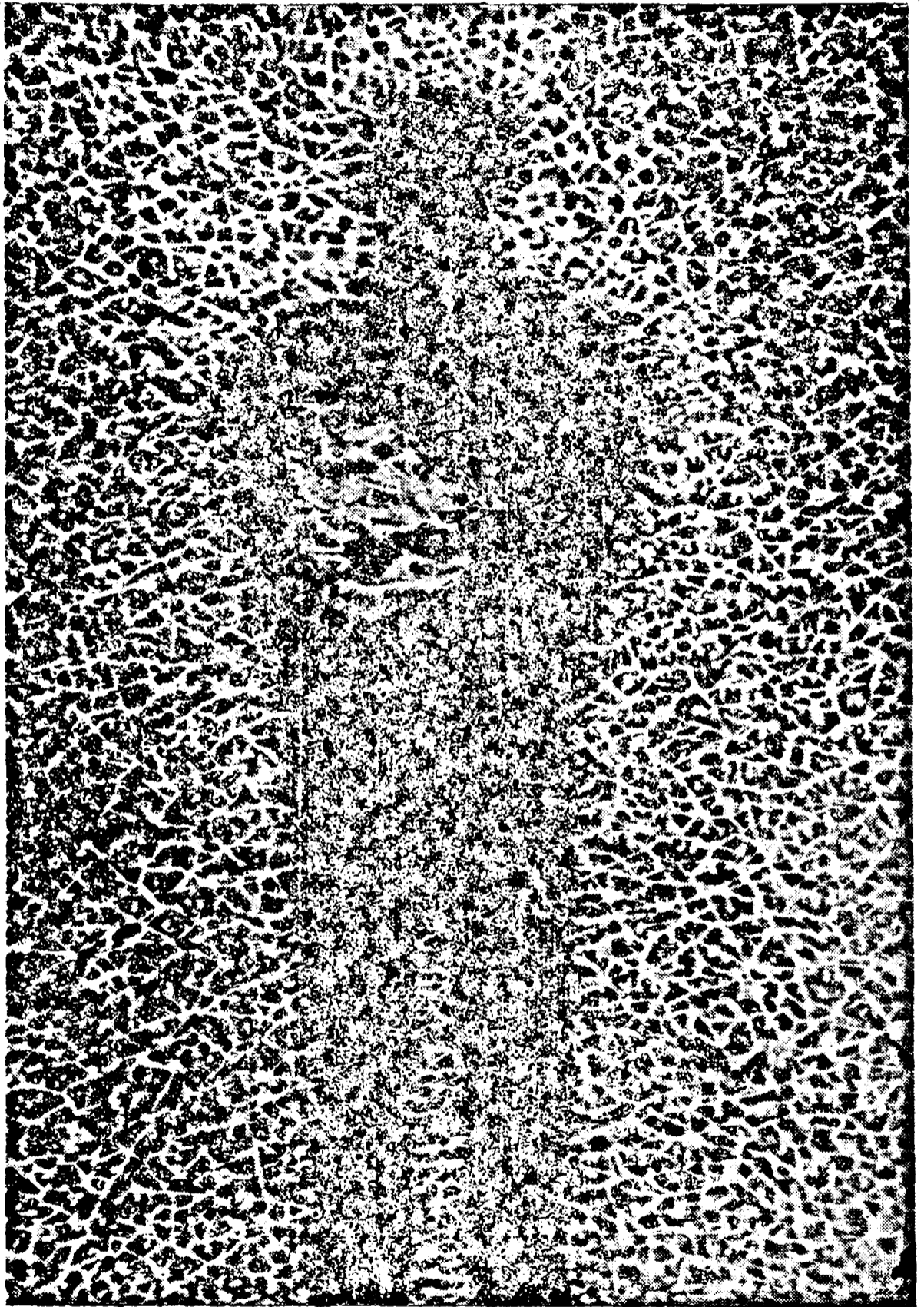
Fondator și Redactor șef: EMIL ȘIMĂNDAN

Porni Luceafărul ...

La fiecare 15 ianuarie, poporul român sărbătorește, la cote înalte spirituale, „pornirea” Luceafărului în universul creației românești a lui Mihai Eminescu, simbolul poporului românesc din vremea sa și din toate timpurile. El s-a născut ca cel fără început și fără de sfârșit în spiritualitatea românească, de aceea nu poate fi atacat de nimeni, nici de dușmanii care ne mai improașcă din cind în cind, crezînd în naivitatea lor că pot murdări strălucitorul meteor eminescian.

Viața și opera lui Eminescu se află, la aniversarea a 143 ani de la nașterea poetului, sub semnul indubitabil al permanenței. Înălțat din trupul singeros al pămîntului românesc, el a dăruit prin geniul său creator, aceluiasi pămînt și popor, opere nemuritoare, intrate în fondul de aur al culturii noastre și universale! Și dacă în aceste zile omagiul adus Luceafărului poeziei românești are dimensiunile impresionante ale cinstitii naționale este și pentru faptul că generațiile de slujitori ai artei prin mari personalități: G. Călinescu, D. Popovici, D. Murărașu, T. Vianu, D. Carocostea, Eugen Todoran ș.a. s-au aplicat cu stăruință asupra înțeleșurilor neplăcute încrustate în „măntia de aur și purpură a versului eminescian”. El a inclus în creația sa atributele genialității: vastitatea tematică, sensibilitatea excesivă, profuzimea gândirii și perfecțiunea artistică. Maioreșcu îl declara „rege el însuși al cugetării omenești, care alt rege ar fi putut să-l distingă”, iar T. Arghezi îl considera „preasfîntul ghiersului românesc”, ambele ducînd la concluzia lui C. Noica „somul deplin al culturii românești”. Sub vraja versului său, cumînd înălțimi neatînce de vreun înaintaș, pătrundem într-o lume de vis și zbucium, defrișăm continente sufletești mereu inedite, urcăm pe scara umanității, ne auto-cunoaștem mai bine și mai profund. Prin viața sa, Eminescu a exemplificat o dramă a omului, el a scris în versuri și proză o zguduitoare biografie. Amurgul secolului XIX ne-ar părea și mai sumbru fără lumina poeziei sale, iar veacul al XX-lea n-ar avea raza călăuzitoare a poporului său spre treptele umanității nobile. Există oare un poet mai exact în istoria și geografia națională ca Eminescu? El a colindat cu piciorul său tinăr toate meleagurile românești, simțîndu-se pretutindeni printre români ca la el acasă (I. Slavici) — linia care unește busturile sale de la Cernăuți, Botoșani, Constanța, Oravița și Satu Mare cuprinde întreg teritoriul românesc unitar, indestructibil și etern, pentru că cel care pornea fără început și sfîrșit la 15 ianuarie 1850 avea să consfințească pentru todeauna prezența noastră aici: „Porni Luceafărul. Creșteau / În cer a lui aripe / Și căi de mii de ani treceau / În tot atîtea clipe!” Este în această comunicare a poetului nostru național cu teritoriul reprezentativ pentru menținerea nealterată a geniului național — un fapt esențial și cu valoare simbolică.

prof. PAVEL GALEA

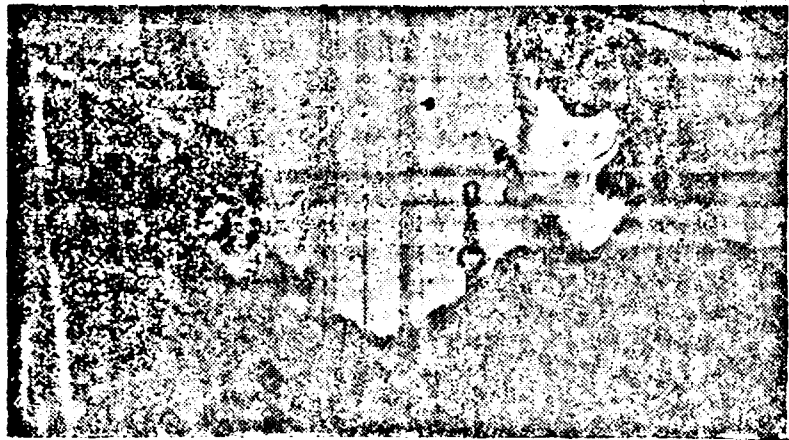

ONISIM COLTA: „Umbre”

din sumar:

• IOAN ALEXANDRU • ONISIM COLTA • GRIGORE VIERU • MIHAI TRAIANU • FLORIN BĂNESCU • LIZICA MIHUȚ • C. BONTA • VASILE POPEANGĂ • TEODOR FRINCU • CONSTANTIN PANĂ • LUCIAN EMANDI • MIHAI RUJA • ALEXANDRU ROZ • ION MILOȘ • GH. ȘORA • IULI-CĂ VOINEA • LUCILIA DINESCU • COSMIN VALENTINA • PAVEL COCIUBA. •

Dicționar plastic arădean: ONISIM COLTA

- Născut la 10 iunie 1952 în Baia Sprie - Maramureș
- Absolvent al IAP „Ion Andreescu” Cluj-Napoca, secția pictură, 1976.
- membru UAP 1980

EXPOZIȚII COLECTIVE

- din 1975 participă la toate expozițiile județene ale Filialei UAP Arad.
- din 1977 participă la toate expozițiile județene ale cnaclului „Atelier 35” Arad.

EXPOZIȚII CU PROGRAM

- 1977 — expoziția „4 tineri artiști plastici arădeni” — Galeriile „Alfa” Arad.
- 1978 — expoziția „Portretul” — Galeria „Alfa” Arad.
- 1979 — expoziția „Corpul uman” — Galeria „Alfa” Arad.
- 1980 — expoziția „Copacul” — Galeria „Alfa” Arad. expoziția „Estetica urbană” — Galeria „Alfa” Arad.
- 1981 — expoziția „Copacul II” — Galeria „Alfa” Arad. expoziția tineretului „Medium” — Muzeul de artă Sf. Gheorghe.
- 1982 — Expoziția „Copacul III” — Galeria „Helios” Timișoara.
- 1986 — expoziția „Spațiul Oglindă” — Institutul de Arhitectură „I. Mincu” București.
- 1986 — expoziția „Estetica urbană” — Galeria „Arta” Arad.
- 1989 — expoziția „Trompe l'oeil” — galeriile „Orizont” București.

EXPOZIȚII REPUBLICANE:

- 1976 — Bienala tineretului — Muzeul de artă — Cluj-Napoca.
- 1977 — Salonul republican de pictură și sculptură — Teatrul Național — București.
- 1978 — Bienala tineretului — Palatul Culturii — Iași.
- 1979 — Salonul republican de pictură și sculptură — sala „Dalles” — București. Trienala de scenografie — sala „Dalles” — București
- 1980 — Salonul republican de pictură și sculptură — sala „Dalles” — București.
- 1981 — Bienala tineretului — Teatrul Național — București.
- 1982 — Trienala de scenografie — sala „Dalles” — București. Expoziția națională de scenografie — Palatul Culturii — Tg. Mureș.
- 1984 — Bienala „Atelier 35” Cluj-Napoca — Muzeul Unirii — Alba Iulia.

- 1985 — Trienala de scenografie — sala „Dalles” — București.
- 1986 — Bienala de grafică — sala „Dalles” — București. Bienala „Atelier 35” — Cluj-Napoca — Palatul Culturii — Tg. Mureș.
- 1992 — Quadrienna de scenografie — Teatrul Național — București

PARTICIPĂRI PESTE HOTARE

- 1977 — expoziția Filialei UAP Arad la Békéscsaba — Ungaria.
- 1979 — Trienala internațională de pictură, sculptură, grafică „Împotriva Războiului” — Majdanek — Polonia.
- 1981 — Expoziția Filialei UAP Arad la Nantes — Franța. Concursul internațional de desen „Joan Miro” Fundația Joan Miro — Barcelona și Muzeul de artă Contemporană Madrid — Spania. Selecție din expoziția de la Barcelona — Galeria Atrio — Vila Real — Portugalia. Trienala internațională de desen — Muzeul de Arhitectură — Wrocław — Polonia.
- 1982 — Concursul Internațional de desen „Joan Miro” Fundația Joan Miro — Barcelona — Spania. Expoziția de scenografie românească — Moscova.
- 1984 — Concursul Internațional de acuarelă — Fundația „Sinaide Ghi” — Roma — Italia.
- 1985 — Bienala Internațională de pictură și sculptură — Valparaiso — Chile.
- 1986 — Concursul Internațional de acuarelă — Fundația „Sinaide Ghi” — Roma — Italia.
- 1987 — Bienala internațională, Sao Paulo — Brazilia. Quadrienna internațională de scenografie, Praga — Cehoslovacia. Anuala internațională „Art of today” II. — Budapesta — Ungaria.
- 1990 — Expoziția de artă românească la Szombathely, Budapestény, Budapesta — Ungaria.
- 1991 — Expoziția de artă românească la „Academia di Romania” — Roma — Italia.
- 1992 — Expoziția de artă românească la Biblioteca Română din New York — U.S.A.

EXPOZIȚII PERSONALE

- 1976 — Galeriile „Filo” Cluj-Napoca.
- 1979 — Galeriile „Alfa” Arad.
- 1980 — Galeriile Fondului Plastic Cluj-Napoca.
- 1982 — Galeriile internaționale „Diogene” Atena — Grecia.
- 1986 — Galeriile „Căminul Artei” (parter) — București.
- 1987 — Galeriile „Helios” — Timișoara.
- 1988 — Galeriile „Severin Rautenberg” — Aachen, Germania.
- 1989 — Galeriile „Rosengarten” — Bielefeld — Germania.
- 1989 — Galeriile „Vatra” — Tg. Mureș.
- 1992 — Galeriile „Arta” — Arad.
- 1992 — Expoziția internațională de grafică — Galeria „Kanagawa” Yokohama — Japonia.

LUCRĂRI ÎN COLECȚII DE STAT: România, Polonia.

LUCRĂRI ÎN COLECȚII PARTICULARE: România, Franța, Italia, Grecia, Germania, Olanda, Israel, SUA, Belgia.

PREMII

- 1988 — Premiul tineretului la „Bienala națională de desen” Arad.
- 1990 — Premiul UAP „Bienala națională de desen” Arad.

PETRU M. HAȘ

Portret

Peșemne cam cum ar veni un
îns

din alt secol. Trecutul viitor.

Cine poate ține un
atare număr de

secole. Fișierul. Sertare.
Sertărașe.

Mișe. Cam așa: un tip de
culoare neprecizată. Fără
gravitație. Corp alfa membre.

Cu simțurile bintuite de
vintul secetei. Inexistent.

Relativ lipsit de amprente.

Spațiu cu configurație confuză.

Plutind într-un vacuum

personal

ca o dimineață la pescuit.

La capătul zilei

Am impresia că-ntr-o
zi totul se termină.

Încep să respect iarăși

tot felul de reguli. Însă

nu știu cum o să fie.

Și câteodată.

chestia asta-mi dă bătaie

de cap. Altfel,

sunt ca săptămâna trecută.

În plus, mai și văd.

Dar nimic nu se schimbă

De ce? N-am habar.

Măcar de ar fi un șuvoi

de impresii. Ca gheața.

Răspunsul unei

întrebări

am primit foarte impresionat
CORPUL DELICT

al d-voastre.

Ultima vreme am fost foarte
prins și urmărit. Urmărit. E un

termen predilect al unei

Doamne. Rare. Poemul ăsta.

Stau la marginea lui și mă uit.

Un hectar.

Leneș cum sînt și de multă vreme

nedus la sapă.

MIHAI TRAIANU: Alte poeme afluate de riu

● „MIHAI TRAIANU scrie o poezie cumpănită și bine articulată, bazată pe o precisă știință a îmbinării limbajului metaforic și a celui prozaic, a ironiei blinde sau corosive cu un soi de romantism naiv și sentimental. Stăpânul de pajisti e stăpânul propriei arte”. (VICTOR FELEA: Aspecte ale poeziei de azi. II, Editura „Dacia” Cluj-Napoca, '80).

Vă spun în dimineața fragedă

Vă spun în dimineața fragedă poemul se naște pe rău
ca faptură de sine un vlăstar
o vietate fără cuvinte
ivire în prunduri vidate din început
așa cum se naște lumina din lumină
cum un salcâm o pasăre un semn
dezlăuit sigur de viață
precum a conjuga în infinit un fir
de iarbă
astfel făptura poemului poate fi
aproximată
ca faptură de sine un vltstar
o vietate fără cuvinte
ivire în prunduri vidate din început
când se naște în dimineața fragedă
vă spun totul fără vreun fior programatic
pe rău.

De neuitat iarbă

Încercând o definiție în zori asupra
ierbii pe rău
trebuie să admitem că ea este ca ființă
în măsura în care pi er pătrat
poate include un cerc de iarbă pe un
mormint.
dacă lapții mreței țin ca arbore
genealogic de o suavă genetică a ei
dacă dactilografele folosesc iarbă ca
hârtie copiativă
și stabilind timpul fizic în care iarbă
poate acoperi
cu unduirea infiorarea aceea de neatins
un prund de mult drag modificări de
biotip în natură
dacă formularele scriitorului de vagoane
atestă verdele acela de-i spunem că iarbă
și în ce proporție zehării culeg litere de
iarbă
de neuitat iarbă deasă a dictionarelor
și firele de iarbă în buletinele de identitate
că piatra de rău cândva iarbă a fost
și renunțând la formula aceea cu iarbă
stelară
de fapt necunoscându-se terestru iarbă
în adevărul
ei mare v-ați putea apropia domnilor cu
mare grijă
de o definiție exhaustivă străvezie
și perenă
vroiam să spun atât de trecătoare a ierbii

Respirăm aerul lichiefiat

În adevăr iubite oasele noastre susțineau
demult râul
vreau să spun claviculele tale ancestrale
sterrul meu împietrit de o teamă
necunoscută
și dacă sponsorul duzeza și tehnicianul
funciar
purtau ecusoane de sfințenie înseamnă
că totul
se poate și între morminte respirăm
aerul.

lichiefiat într-o rădăcină, de romanită
altfel să lăsăm râului ce-i a râului
întrucât sânii tăi inegali nu-mi aparțin
ochii tăi inegali nu-mi aparțin surăsul
și toate minunile tale inegale nu-mi
aparțin
decât întreagă tu insurmontabilă ca o
condamnare
de moarte prin evidență supliciu
înmugurit
precum verticala halucinatorie
a clorofilei
acestui indezirabil singuratec salcâm
pe rău

Clipa gloriosului Voevod

Clipa îndelungată în neam când
în zori se naștea poetul
de copil copilându-se pe un rău în iarbă
verde
care îl acoperea precum în începutul
lumii între plopi
nimeni nu știa dacă poetul nu știa
cu adevărat
precum clipa când un rău subteran
de neprognozat
seismic deodată ajuns în lumină
rostirea lui cum pietrele în prunduri albe
precum o utopie între ferigi pe maluri
aprinse
însă apele-i treceau de cumpene limpezi
de fântâne
ca un rău de lacrimi clopote profunde
zguduind
precum viața-ne de toate zilele ca iubirea
ca un vis
însă peste duioasele cote de inundație
cu o suavitate
de moarte un adânc izvor de vocabule
inventar zeiesc
stăpânind vaduri de vaduri precum
veșnicia
așa că lăsați posturile de radio și
televiziune-satelit
întrucât domnilor nu veți vedea, nu veți
auzi nicidecum
de clipa îndelungată în neam când
în zori se naștea
poetul clipa dureroasă de adevăr
a gloriosului voevod
așadar trageți draperia ferestrei precum
un blîndaj

● „postscriptum (poeticesc) pe rău”
în „timpul trecut”, de pe un uital
prund fix în vaduri, am urmărit
un singur comandament
știință și crez, cel al unei rezistențe
poetice pe frontul unui rău adevă-
rat (M.F.).

global sigur și fie-vă somnul senin
și cu vremea cum se spune țărana
ușoară iertare cu bine

Dacă vei trece râul

Dacă vei trece râul înapoi nu privi
altcum dar urmează-ți viața
însingurat
preabine știind că nu te stăzesc
niciodată de două ori în același râu
și aceste câmpii ierburii și livezi
lumină
au fost și aievea sunt în mereu
tot astfel umbra viguroasă a undelor

în amurg cum în plină ziua
și cum toate curg odată cu râul
această povară trebuie să o porți
vestitor
fii dar liniștit nu vei uita nimic din
toate pe rău
și cât de pierdut vei fi fost un țărâm
rămâne
un adevăr în maluri și prunduri ca un
vechi
palimpsest pietrele filozofale ale râului
albe de neanchipuită limpezime și sălcii
plopii cu frunzele lor mereu în verde
trecere

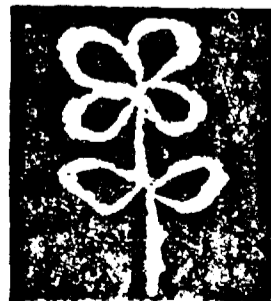
o bucurie imensă tănuită ca o durere
frumoasă
toate înăbușite în piept precum sub un
scut
dar dacă vei trece râul înapoi nu
altcum urmează-ți viața fiule adevăr

Apogeu de cădere pe rău

Dacă ajuns într-un apogeu de cădere
iarbă pe rău
cu o ceață straniu de albastră pe ochi
însăngerat de diată unui gater
salcâmi
ajuns a fi dat afară până și din viață
pierdut
să măsoari vadul râului cu unghiile
cu răsufierea abruptă și direct cu
pleoapele

și dacă învăluit de un fior dumnezeiesc
dureros de luminos în coaste
devastat de trecute vedenii dezastre
sublime taine
și bătăile inimii precum o canonadă

necunoscută
o epavă ajuns cum strigau unui dim
digurile cetăți
inexistente fiule tu mai rămâi a fi
o epavă însă o epavă din lemn sfânt
înmugurit
mereu înmugurind pe un prund pustiu
și adevărat
dar înapoi nu întoarce privirea
vei rămâne stană de vânt și stană
de iarbă pe rău

Decenii în sir, Vasile Voiculescu a fost etichetat drept „poet tradiționalist”. Încercările-i din teatru nu (prea) convinseră, cât despre cele din proză pot fi socotite abia acum semne ce aveau să prevestească un final de carieră literară nu numai neașteptat, ci de-a dreptul miraculos. Deși, ținând seama chiar de proza-i din ultimul deceniu al vieții sale, am prefera să-l numim vrăjitoresc. Nu vom discuta (aici) și despre „Ultimele sonete închipuite ale lui Shakespeare în traducere imaginată”, o operă singulară, ținând de același „vrăjitorism” voiculescian.

Ce e drept, prin '33, G. Călinescu, analizându-l un volum de versuri numit — nimic nu e întâmplător — chiar „Destin”, înțuia devenirea-i miraculoasă: „Dacă, acum, căutăm să ne coborâm în ființa dinlăuntru a sufletului d-lui Voiculescu, observăm la dînsul o putere pe care n-o au decît ființele ascetice, de a se topi în fenomene, pînă la miracol”.

Sintem înclinați a crede că Voiculescu, omul despre care (încă) nu știam prea multe (dar se pot cunoaște multe despre un... vrăjitor?) s-a purtat prin viață, aidoma unora din personajele sale, ferindu-se să-și arate hăruirea. Poate că din pricina credinței sale s-a lepădat de trufie și a îmbrăcat răsămerenii odevărate. Dar nu veșmintul avea importanță — la urma urmelor — se putea travesti, precum orice solomonar ori vînător de străvechi fiare sălbatice; sufletul îi ardea pe un rug aprins întru credința sa. Și întru dărui-re. Ce altceva fac medicii, vrăjitorii, scriitorii? Or el a fost din toate cîte ceva, numai că dăruierea-i nu i-a fost drămuțită ci totală, în oricare ipostază s-ar fi aflat. Oricum, el a știut că ucenicia în oricare dintre aceste indeletniciri nu se termină niciodată și de aceea a tot amînat să se dezvăluie. Așa după cum i-ar fi dat dreptul puterile-i nemăsurate. Dar cine ajunge, după aspră inițiere, să dețină asemenea puteri, știe și să le înfrîneze. Apoi, nu larma izbînzilor lesnicioase, nu mulțumirile, darurile (de orice fel), vorbele elogioase fac bucuria indeletnicirilor însiruite mai înalte. Ea se atinge numai în clipele dăruirii, ale practicii, ale facerii: cînd, de pildă, medicul caută leacul după semnele bolii și, găsindu-l, începe lupta cu aceasta, vrăjitorul își desfășoară ritualul, urcînd spre cunoaștere, spre lumea de la începuturi sau cînd, în sfîrșit, scriitorul, atîns de arpa inspirației, zămislește o lume (numai) a sa. După izbînda (dacă se dobîndește vreuna) urmează (iar) retragerea în taină — poate și din teama că ea nu se va mai

repetă fără cinstirea pe măsură a harului, fără adîncirea înțeleșurilor ultime, fără înălțarea prin credința în virtuțile practicelor cu pricina. La urma urmelor, medicul nu pe sine se vindecă, vrăjitorul, nu se farmecă singur, scriitorul nu pentru (doar) propria-i desfătare închipuie lumi. Voiculescu a învățat știința medicinei, s-a inițiat în vrăjitoresci-practici și s-a născut scriitor. Medicina datorează destul străvechilor practici ale vrăjitorilor, tîmăduitorilor, făcătorilor de minuni, solomonarilor, vrăjitorilor altfel spus care, dacă nu erau (doar) niște înșelători, apoi numai prin topirea ființei lor în respectivele practici puteau săvîrși miracolul. Iar literatura adună întreaga experiență omenească, exprimînd-o atît cu luciditatea rece (realistă) a rigurosului „pozitivist” (care ar fi, bunăoară, medicul), cît și cu magia am_ețitoare („exotică”, „onirică”, „fantastică”

De remarcă că omul-pește, omul-lup, omul-urs, cum și a-titea „duiumuri” de alte personaje: vînătorii, pescarii, povestitorii, vrăjitorii, schimnicii, ocnașii, solomonarii, hoții de cai, cerșetorii, tirfele, birfașii, comediantii chiar dacă sînt înzeștrați cu virtuți extraordinare, ori doar cu „metehne” oarecum mărunte, sînt mereu în căutarea unui ideal. Ele, fiecare în parte, nu țin numai de lumea lor specifică (pădurea, satul, sihăstria, marginea de oraș, ocna, circiuma, tractirul, biserica, bilciul etc.) ci de întreg cosmosul. Sînt influențate de lună sau de soare („prozee lunare” fiind mai frecvente decît cele „solare”), intră în codru ca într-un basm, cunosc „limbe” vietuitoarelor (după cum, alteori, dobitoacele grăiesc precum oamenii), le e indiferent dacă dorm în ierburi, la mal de apă, sub cerul liber sau într-o locuință oarecare, în spațiul (evident) închis al

în apă, în timp), coborirea ce are întotdeauna și sensul unei „înălțări” (spirituale). Fiindcă și ocna e una simbolică (măcar că-i descrisă realist), orbirea poate fi compensată de străluminarea interioară, vraja transpune dintr-o realitate în alta, apa nu ascunde (și nici măcar nu poartă) ci naște viață, iar timpul nu e decît o scornire omenească, o măsură pentru a regula activitățile și nu o stavilă (pentru puterea eliberatoare a artei). Voiculescu pornește de la obișnuit, cotidian, profan pentru a înălța spre sacru. Eliade coboară sacral în profan. S-a remarcat astăzi demult. Aici putem avea temeinicile unei școli literare românești, nu numai posibilele căi de supraviețuire prin artă.

S-a căutat, în proza voiculesciană, influențe paralele. S-a vorbit despre mitul sirenei, undinei, în cazul „Lostritei”, în altă parte s-a identificat modelul faustian. Numai că femeia-pește aparține doar apelor noastre (iar prin felul cum își gradează povestirea autorul, aparține numai lui), iar „povestea” faustiană, e, în fond, o confruntare cu un celebru model (lată, un ascetic, un sfînt întru ale modestiei se poate arăta — și — trufaș?!); am putea adăuga că încercările lui Zahei pot fi asemuite cu „muncile” lui Hercule, dar unul autohton (așa după cum bănățenii îl au pe Iorgovan!)

De ce evadează Voiculescu în fantastic? În afară de cele arătate mai sus să fie vorba chiar de o fugă a prigonitorului? Deși a fost supus, la rîndu-i la grele încercări, prin întemnițare, el nu încearcă nici o revoltă (de-a dreptul), în fața politicii vremii și nu „zugrăvește” nici fresca socială. El e credincios idealului său. În consecință și personajelor sale le va oferi șansa unor vieți exemplare. De unde și „acuzele” că ar fi (neapărat) un moralist. Șansă prin care unele se „sfințesc”, altele sînt „vrăjite”. Șansă pe care altele o pierd. Zahei, de pildă, nu reușește înălțarea ce-i fusese favorizată prin chiar... orbirea sa (înțeleasă ca o „Școală a lui Dumnezeu”; străluminarea-i launtrică nu era doar compensatorie ci îi oferea ceva în plus: frumusețea unei lumi ce numai de el ar fi putut fi „văzută”; iar „jumătatea” sa din final, popa, care-l folosește pentru a fi purtat spre o altă posibilă înălțare; pierde sfîndind Dumnezeirea, crezînd că se poate substitui forței supreme. Sfîntenia nu e la îndemîna oricui. Altfel, eroii lui Voiculescu nu pier, ci intră în soare, se înfrățesc cu pădurea, apa, fiara — regăsindu-și strămoșii, înving duhurile rele, renasc, iarăși și iarăși, prin vrajă, prin sfîntenie, prin artă...

(fragmente)

Insemnări la proza voiculesciană

Fiorin Bănescu

— pentru a numi categorii literare) a vrăjitorului care, nu-l așa, născoceste ceva ce n-a mai fost, transcrie visele, ori împinge gîndul peste hotărnicirile obișnuite, reluînd „facerea” de la capăt, a lumii, după alte legi și, de ce nu, cercetînd chiar și neomenescul.

Vasile Voiculescu, în primul rînd, ne-a dat, prin ceea ce a scris în ultimii săi șapte ani de viață, o „proză de întemeiere”. El a făcut lumi. Sau le-a refăcut. Fie coborînd în timp, căutînd, din treaptă în treaptă, strămoșii personajului, coborîre ce se face pînă la contopirea cu „primul” (vezi, de pildă, Ultimul Berevoi, „vrăjitorul” care întreprinde o călătorie fantastică, în spirit, pînă la întîlnirea cu arhetipurile existențiale ale neamului său, „marele taur al muntelui, bătrînul arhitaur” și „ursul tragic”, ori Pescarul Amin care pătrunde „în cotloanele, zămislirii dintîi”, pentru a întîlni, între leviatani, „chiți nemăsurați” și „moruni balaur-roși” pe răs-strămoșul său, cel mai mare morun, apropiindu-se astfel de absolutul cunoașterii, sau alte personaje, yraci, solomonari, vînători de lupi, care, ultimii, nu se metamorfozează în fiare din pricina absurdului vieții monahale, cum s-a insinuat, ci — urmînd tainicele chemări și practicînd ciudate ritualuri — fiindcă au același țel ca și primii), fie căutînd alte lumi în chiar interiorul ființei altor personaje (Zahei, de exemplu, cu toate că și el se „contopește” uneori în mediul din care probabil vine — cel acvatic).

ocnei pătrund mesaje care vestesc schimbarea anotimpurilor, bisericile pot avea tavanul spart — pentru a pătrunde ploaia, și ea de la Dumnezeu!, zgomotele zilei sau foșnete noptii pot fi traduse (de inițiați) după chei misterioase. Eroii voiculescieni respectă legile pădurii, muntelui, apelor fiindcă „știu” că de acolo se trag, armonizîndu-și trăirile cu trăirile naturii.

Nu credeam că Voiculescu, tentat de „exotism” a ținut să ne înfățișeze ceva „ce vine de nici-unde” ci, dimpotrivă, parcă amintindu-și mereu că a început prin a fi „poet tradiționalist”, pătrunzînd misterele vrăjilor, deprinzînd ritualurile și mergînd pe o (chiar) sănătoasă tradiție românească, el ne înfățișează spiritualitatea prin mijloace aparținînd prozei fantastice. Iar dacă respectă cu sfîntenie ritualuri (prin el însele fantastice) nu înseamnă că ar copia, în scopul tezaurizării unor practici tradiționale la noi, dar care s-ar putea șterge în timp (deși prozatorul e conștient de asta și are întruna nostalgia unor lumi dispărute) sau, dacă vreți, nu numai în acest scop. El, spunea, (re)făurește lumi care-i poartă înconfundabila pecete. Îl ajută, în această, și nemaipomenitul său har de povestitor. De asemenea, deși folosește și tehnici ținînd de realism, pentru a obține contra-punctice efecte, arma sa rămîne „povestea fantastică”. Dincolo de toate, pe Voiculescu îl interesează „coborîrea” în abisul ființei umane (precum, să ne amintim, coborîrea în ocna, în orbenie, în vrajă,

O NOUĂ STAGIUNE LA TEATRUL DE STAT DIN ARAD

• Trei interviuri teatrale •

Ovidiu Cornea, directorul Teatrului de stat din Arad

— Stimate d-le director, vă invităm la o discuție cu privire la noua stagiune teatrală...

— Debutăm într-o nouă stagiune, pe care nu numai că o doresc mai bună decât ultimele două, dar care are și toate șansele și certitudinile să fie o stagiune bună. În primul rînd, prin revenirea regizorului Ștefan Iordănescu, avem un colectiv de realizatori, atît pe plan regizoral, cît și scenografic, cum puține teatre au la ora de față. Și, în al doilea rînd, am încercat să abordăm un repertoriu care este și repertoriu de artă, dar și de interes pentru public. În al treilea rînd, mizăm pe ieșirea din somnolența postrevolu-

ționară a publicului de teatru care se va convinge că sala de spectacol le oferă pe lîngă hrana spirituală și momente de confort intelectual, departe de pasiunile vieții politice și de neliniștile economiei de piață. Toate aceste elemente creează, cred eu, premisele unei stagiuni mai bune decât celelalte.

— Pentru că repertoriul este programul artistic al teatrului, vă rugăm să vă referiți, în continuare, la acesta.

— Am încercat ca repertoriul să aibă o arie cît mai largă de cuprindere a diferitelor perioade ale dramaturgiei. Vom începe cu Molière, continuăm cu un dramaturg român contemporan stabilit acum la Paris, Matei Vișniec cu piesa „Angajare de clown”. Al treilea spectacol va fi o premieră absolută din dramaturgia românească „Tribunalul divorțu-

rilor imposibile”. Autor: Tudor Popescu. Un spectacol cu adresare directă publicului sub forma unor scheciuri pe problemele cuplului. Urmează apoi o capodoperă a teatrului american „Lungul drum al zilei către noapte” a lui O'Neill și un musical după teatrul unei autoare din Grecia care se adresează mai mult generației tinere. Vom realiza și un spectacol pentru copii și vom încerca la „Studio” două spectacole care să se încadreze pe profilul acestei scene: un autor american și unul român.

— Trebuie să recunoaștem că este o ofertă generoasă făcută publicului arădean...

— Sperăm, ca această ofertă să nu rămînă un act întîmplat într-o întîmitate jenantă. Alt gînd al meu care apăsă și aduna nori negri deasupra instituției este legat de problema

financiară... Deschiderea manifestată de Consiliile județean și municipal și Prefectură, atenția care ne-au acordat-o pînă în momentul de față ne face să credem că vom avea fondurile necesare spre a putea desfășura o viață normală, din acest punct de vedere.

— Să înțelegem că doriți o normalitate instituției.

— Fiecare își caută o normalitate. Nu căutăm liniște spre deosebire de alte categorii. Teatrul este o construcție pe nisipuri mișcătoare, un vesnic cîmp de luptă pe care se înfruntă „cavalerii înarmați pînă în dinți” ca să citez un mare om de teatru român. Or într-o instituție de acest specific liniștea duce la „moarte” și inactivitate. În general, arta nu face casă bună cu confortul,

(Continuare în pagina 18)

Ion Mănzatu, regizor

— Ce mai faceți domnule Mănzatu?

— Mulțumesc, prost! În primul rînd facem „Burghezul gentilom” la Teatrul de stat și un spectacol experimental la Teatrul de marionete, o adaptare după o pagină din „Femeia șarpe” de Carlo Gozzi.

— Vă înfățișați, deci, publicului arădean cu două premiere, ceea ce nu este deloc puțin, lucru ce vă îndreptățește să nu fiți nemulțumit precum la începutul convorbirii noastre. Deci, vă interesează Carlo Gozzi și implicit comedia dell'arte?

— Da, dar așa cum trebuie jucată în anul 1992!

— Adică?

— Trebuie păstrat spiritul comediei dell'arte, dar nu trebuie să uităm că au trecut ci-

teva sute de ani și de atunci teatrul a cîștigat mult ca expresie și ca pătrundere în universul unor lucruri. Premiera va avea loc la Teatrul de marionete, unde alături de marionete evoluează și actorii-minuitori.

— Și „Burghezul gentilom” cum va ieși?

— Nu vorbesc niciodată despre spectacol pentru că sînt superstițios. Este singura superstiție pe care mi-o pot permite. N-am nici o altă superstiție.

— Și totuși, viziunea regizorală?

— Ne propunem o adaptare a situațiilor și a aventurilor burghezului gentilom la anul 1992. Dacă am fi refăcut satira lui Molière — ce-i drept, o satiră vehementă la adresa Regelui Soare — ea n-ar mai fi interesat pe nimeni! Să nu uităm că în ultima vreme se fabrică pe bandă burghezi gentilomi...

— Ce înțelegeți prin burghezii gentilomi de astăzi?

— Un individ plin de bani cu apetit pentru prost gust și cu un total dezapetit pentru ceea ce se cheamă cultură. Cînd dintr-un motiv sau altul vrea „să spargă” această situație și „să ajungă în rîndul lumii” va cădea victimă limitelor impuse de prostul său gust și datorate unei anume educații sau unei situații financiare prospere, care îl face să se creadă superior celorlalte. Astfel, burghezul nostru gentilom comentează totul, se simte important, or cultura sa se află la... piciorul prostiei!

— Și actorii?

— Spectacolul se construiește în jurul lui Vasile Grădinaru, un actor cu un talent înnăscut și cu un extraordinar simț al comediei. Va evolua în spectacol cunoscuții actori arădeni: Adriana Ghiniță, Gina Cazan, Iulian Copacea, Călin Stanciu, Dan Covrig, Adrian

Zavloschi, Bogdan Costea, Constantin Florea...

— Ce va urma după „Burghezul gentilom”?

— O mare piesă „Lungul drum al zilei către noapte” cu Silvia Ghelan în rolul titular sau cu o altă formulă optimă pentru personajul feminin. Numai astfel voi putea reprezenta scenic piesa; aliminteri voi fi nevoit să renunț...

Gîndesc și un spectacol religios. Poate și un spectacol cu o piesă din dramaturgia românească...

— Dacă ar fi să exprimați în doar cîteva cuvinte ce își dorește cel mai mult regizorul Ion Mănzatu pentru stagiunea ce va începe curînd...

— Aș zice că îmi doresc o stagiune foarte bună cum își dorește orice regizor. Important ar fi să izbutesc să-i aduc pe actori foarte aproape de dorințele mele, lucru foarte greu de izbutit!

Dan Iordănescu, regizor

— Am înțeles că ați venit la Arad...

— Da! Am venit în Arad și lucrez la un spectacol „Angajare de clown” de Matei Vișniec cu Ion Văran, Ioan Costea și Dan Antoci (de la Teatrul Național din Timișoara).

— Cele două variante propuse de regizorul Nicolae Scarlat la Iași și București cu piesa lui Vișniec au cunoscut un mare succes. Care este viziunea dvs. regizorală?

— În primul rînd doresc să se vadă și să se audă piesa în această parte a țării, pentru că mi se pare că este una dintre piesele importante ale dramaturgiei românești contemporane, care beneficiază de avantajul de a fi fost scrisă în afara țării, în anul 1989 la Londra.

— Pe cînd premiera?

— Sfîrșitul lui octombrie. Cel mai tîrziu la începutul lui noiembrie.

— Va fi un eveniment teatral?

— Din fericire, întotdeauna mi-am propus spectacole-evenimente. Poate nu întotdeauna am izbutit... Fac numai spectacole care mă interesează. Știți

și dvs., că nu am făcut compromisuri nici pe scena arădeană și nici pe alte scene. Nu accept așa-numitele spectacole de complezență. Ele sînt neplăcute pentru actori, ori eu îi simțez mult prea mult, încît să-i pun în asemenea situații...

— Deci o piesă din dramaturgia contemporană...

— Este un text important din punctul meu de vedere. Teatrul, fiind un teatru de stat, trebuie să sprijine dramaturgia românească.

— Faptul că sînteți fiul unei mare regizoare — Cătălina Buzolanu, constituie pentru dvs.

un handicap sau un real ajutor în cariera regizorală?

— Relația de rudenie nu are nici o importanță. Nu funcționăm în același loc. Eu am regizat spectacole la Teatrul Național și la Teatrul Levant al Valeriei Seciu, iar Ea... într-o altă zonă: Teatrele Bulandra, Mic și Giulești. Din punctul acesta de vedere este un handicap... Nu avem însă opinii tocmai identice în multe pri-

Interviuri realizate de Prof. dr. LIZICA MIHUȚ

(continuare în pag. 18)

Două debuturi poetice

Doina Bădiță Burcuș

Joel eu infinitul

Tu ești la un capăt eu la celălalt capăt
E un infinit iubite între noi
Din capătul meu mâinile mele se întind
Către tine sub neantul de stele
Și setea mâinilor mele e un infinit
Intindeți mâinile și mă vei ajunge
Tu infinit al perfecțiunii în ochii-mi
Rogu-te întinde-ți mâinile dar infinitul dintre noi poate avea un capăt
Indurerat capătul fericirii
Noi fericirea
Noi infinitul
Prin noi o clipă de fericire e un infinit
Fiecare clipă e un infinit
Dacă e fericire

Târzie rugă

Târziu e veacul, târzie clipa
În care mâinile
Impreunate încearcă ademeniri
prin cer

După ce pământul fost-a
Ingrădit de patimi
In tot atâtea suflete e cu puțință zborul
Creștinule din totdeauna încercând cerul albastru
Cu stele clipocind în ochi cu luna
De taine pentru veghe până în zori
Și gândul din totdeauna căutat-a ziua cu soare
Visând ceremonii de fluturi și flori
O dragoste fără de legea vinului și-a pâinii
Dar câți zei ai pământului ades au vorbit
Cu brațele și buzele incremenite într-o târzie
Rugă și câte nopți și zile au năruit
Și câți genunchi și câte frunți de piatră
Trei degete pot atinge cerul
Dacă brațul tot e în pământ
După ce pământul s-a împânzit cu cruci
După pofta lui de viață e lesne de privit
Și în albastrul imnic al luminii
Atunci la înălțare fie cerul aproape

Horățiu Papiu

Urzirea

Ingrămădiri de gânduri
Îmi cuibăresc ființa
Palate-ntregi de scinduri
Îmi sfarimă puțința.

Un gând se infiripă,
Ades, în aște lături,
Zbutrind pe-a sa aripă,
Pornește spre neștiuturi.

Astrul rece

În palma-mi întinsă lucește
un soare,
Privirea-mi cuprinde văzduhul întreg.
Sub timple-mi zvoneste o dulce dogoare,
O ită de alta, în faină dezleg.
Tărîmuri uitate, poteci neștiute,
Văioage și hăuri ce nu cunosc punți,
Frământ cu suflarea-mi fierbinte și iute,
Străbat cu speranța-mi ce spulberă munți.

Și totuși, mocnește viltoare
nebună,
Și totuși, adincuri spre pace
tînjesc,
Căci astrul ce luce e-o palidă
lună,
Căci sloiuri de gheață din el
izvoresc.

Clipe fierbinți

Clipe durate, clipe fierbinți
Pilpiie-n sufletu-mi stins,
Foșnet pe creștetu-mi nins,
Picuri de rouă navalnicei
minți.
Chin nevorbit, zbatere-n
noapte,
Răzbi-vor vreodată spre zi?
Sau gândul se va-nzăpezi
Pierzînd împlinirea în fapte.
E-un fir de lumină, e-o geană
de soare,
Ce pare firavă, țesută din fum
Degeaba oceane sfîrșit-au
în scrum
Căci palida rază e-un vis
ce nu moare.

Părintele Ispas

Pe părintele Ispas l-am cunoscut nu în biserică și nici la vreo înmormintare sau botez — unde era firesc să fie întâlnit — ci la Clubul presei, într-o stare mai mult decât euforică, stare cauzată de sticla albă aflată în fața lui a cărei conținut îl sorbea cu o plăcere diabolică. Evident, în sticlă nu era apă sfințită, ci o licoare de prună „trăznet”, cum numai în satele moștești o poți găsi.

M-a poftit să-i fac „onoarea” de a mă așeza lângă el, asigurându-mă că nu e beat — cum ar putea crede unii — doar e așa „un pic mai vesel”.

— Asta înseamnă că aveți o bucurie pe ziua de azi.

— Chiar așa. Am o mare satisfacție că l-am dat în judecată pe cel de la Episcopie.

— Dar, pentru Dumnezeu, ce aveți cu preasfințiiile lor?

— Eu n-am nimic; ei au cu mine.

— Tot nu pricep...

— Închipuiți-vă, stimate domn, m-au dat afară, mi-au luat dreptul de a profesa preoția! Ce mai, oameni răi, vinduți diavolului.

— Că doar n-au făcut-o ei fără nici un motiv. Să mă iertați, părinte, poate că nici dumneavoastră n-ați fost chiar ușă de biserică.

— Nu, n-am fost, asta re-

cunosc. Mi-a plăcut și mie viața — o răchie de 60 de „stricuri”, un vin „puterea ursului”, o femeie frumoasă... Mă rog, oameni sîntem, chiar dacă ne aflăm în slujba Domnului. Să știți însă că dintre toate acuzațiile care mi se aduc, numai una corespunde adevărului.

— Și care ar fi aceea?

Pentru a-mi răspunde la întrebare, simpaticul meu interlocutor a mai gilgit ultima picătură de tărie și a sorbit o

rești, pînă la secretarul lui Nicolae Ceaușescu. Degeaba însă, n-am rezolvat nimic. Și iaca-asa, de necaz și inimă rea, m-am dat pe mîna lui Bachus. Numai că, aflîndu-mă eu în mare prietenie cu sticla, la un moment dat am făcut-o de oaie, cum se spune.

— De... oaie neagră, probabil, glumesc eu.

— Cam așa ceva. Dar îngăduiți-mi să vă povestesc mai departe.

— Vă ascult cu toată atenția, părinte.

— Era duminică, iar eu trebuia să officiez slujba obișnuită pentru credincioși. În alta-

înghițituri. Ce mai, era un vin dumnezeiesc nu alta! Astă n-ar fi fost nimic, dar diavolul din mine nu-mi dădea pace, îndemnîndu-mă să sorb mereu din damigeană.

— Cum? Și în timpul slujbei?

— Și! V-am spus, aveam un cantor bun și priceput pe care mă puteam bizui. Ceea ce am și făcut, petrecîndu-mi timpul mai mult prin altar. Puneam damigeana la gură și... clonc, clonc, clonc... Apoi ieșeam în fața credincioșilor și îi binecuvîntam, dînd răspunsurile cvenite, potrivit canoanelor cerute de sfînta slujbă. La un moment dat, am simțit că mi se împletește limba încît abia am fost în stare să rostesc cuvîntul „Amin”. Noroc că slujba se apropia de final iar damigeana se ușurase de tot.

— Deci, asta ar fi fost, părinte Ispas, zic eu cu privirea pe acele ceasornicului.

— Ehe! ar fi fost bine dacă era numai atît, se cănează interlocutorul meu. Dar mai e ceva foarte grav de care mi-e greu și mi-e rușine să-mi amintesc. Și aplecîndu-se spre mine, îmi suflă în ureche: după ce am golit damigeana, m-am „ușurat” într-un colț al sfîntului altar. Vă dați seama, atîta lichid consumat!

— Am rămas înmărmurit!

— Ca să vedeți, oameni buni unde duce băutura!

POVESTIRE

de C. BONTA

gură de cafea. Apoi, a început destăinuirile.

— Să vedeți, stimate domn, că într-o zi primesc înștiințare de la Episcopie că sînt transferat din parohia mea — situată în Podgoria Aradului — într-un sat amărît din partea Hălmagiului. Vă dați seama, că n-am cedat eu așa de ușor, am alergat în stînga și în dreapta, am fost în audiență la mai-marii Episcopiei. În cele din urmă, am ajuns la Bucu-

rul bisericii mă întilnesc cu cantorul, un podgorean îndesat, cu obrazul roșu ca sfecla. „Cum stăm, Petre, sîntem pregătiți pentru sfînta slujbă?” „Ca întotdeauna, părinte. Și pe deasupra, am făcut rost de un vin antiia, cum numai la „Nunta din Cana Galileii” s-a mai băut”. Și zicînd acestea, cantorul face un semn discret spre damigeana aflată într-un colț al sfîntului altar. Cum probabil bănuieți, nu am rezistat tentației și am „tras” cîteva

Activitatea de conducere a școlii se realizează printr-un complex de acte, operații și acțiuni corelate între ele în raport cu obiectivele urmărite de grupul educativ. Acțiunile de predare a unei lecții, pregătire a unei compuneri, a unei manifestări culturale sau sportive, jocul, pregătirea și desfășurarea unei manifestări științifice, încheierea situației trimestriale a elevilor și alte acțiuni sunt componente ale activității de conducere a școlii. Privite însă din punct de vedere al logicii acțiunii și al scopului urmărit, acțiunile școlare se pot ușor divide în acțiuni sau acte de execuție, bazate pe o normă școlară, cum sunt prezența la ore, explicarea lecției, notarea absențelor etc. Ele sunt acțiuni obligatorii, supuse unor norme legislative sau pedagogice și principiului obligativității din logica acțiunii, ca de exemplu: „Absențele unui elev se notează în catalog”, „Încheierea situației școlare trebuie făcută pînă la sfîrșitul trimestrului”. Aceste acțiuni sunt obligatorii, fundamentate pe prevederi legislative, repetabile în cursul anilor, subordonate unui scop de învățare și se desfășoară, în principiu, în cadrul școlii. Efectuarea lor e obligatorie pentru a asigura buna funcționare a instituției școlare și adaptarea ei la exigențele sociale.

2. Actele creatoare se întînesc în toate formele de activitate ale omului. Acțiunea creativă izvorește, în primul rînd, din structura intimă a personalității educatorului, care, în clasa sau școala sa, dispune de un stoc de date (informații) despre organizarea activității elevilor și performanțele obținute de ei. Singur sau în colaborare cu alți colegi ai săi meditează la aceste date și performanțe și încearcă să stabilească cele mai adecvate corelații între individualitatea copiilor și performanțele lor intelectuale și din această reflecție (meditație pedagogică) poate izvorî ideea unor fisuri în organizare, a unei nepotriviri între eforturi și performanțe etc. Apare deci o problemă. Se poate rămîne la acest stadiu, constatarea problemei, sau se caută soluție pentru problema formulată pornindu-se de la datele existente. Rezolvarea problemei e drumul de la datele existente la soluția nouă, iar efortul desfășurat individual sau în grup într-o anumită perioadă de timp pentru a introduce ceva nou în datele existente, pentru a contura soluția noi, este acțiunea creatoare. Nota definitorie a acțiunii creatoare constă în faptul că ea este generatoare de nou.

În logica acțiunii relațiile dintre fapte și norme se supun următoarelor modalități: obligatorii (O), permise (P), interzise (I) și indiferente (II). Acțiunile creatoare sînt permise în

activitatea școlară. Subiectul desfășurării lor e un individ (educator) sau un grup. Logica acțiunii are în activitatea creatoare rolul reglării acțiunii prin raportarea la norme. Inițind o acțiune menită să schimbe ceva din datul de probleme existent, subiectul ei (educatorul) își asumă un risc. Acțiunile creatoare generează de la început sentimentul riscului și de aceea reușita lor trebuie apreciată în mod corespunzător. O caracteristică a conducerii sociale din structurile democratice avansate constă tocmai în stimularea și aprecierea deosebită a acțiunilor creatoare, considerate a fi extrem de valoroase în realizarea progresului social într-un domeniu sau altul.

Și într-un act de execuție poate exista, într-un anumit grad, un coeficient de creație datorită disponibilității creatoare a educatorului și posibilităților de remodelare a comportamentului său pedagogic. Nota dominantă a actelor de execuție rămîne însă efectuarea lor după un algoritm repe-

tare — și raționalitatea: să corespundă unei exigențe sau norme educative chiar dacă ea nu este formulată juridic. Personal, n-aș preda lecția cu tema „Ce este colectivul?” pentru faptul că e în contradicție cu ideea formării individului și a echipei sau grupei ca modalități de cooperare în muncă.

Soluțiile creative în activitatea școlară sînt destul de variate. Amintim cîteva direcții: A) Didactica, domeniu în care se pot căuta alternative metodice sau se pot iniția acțiuni pentru a micșora aglomerarea școlară. Sub raport metodic remarcăm necesitatea cultivării exprimării elevilor mici prin creșterea rolului povestirii. În clasele mari se poate pune accent pe expunerea magistrală și pe dezvoltarea capacității de argumentare a elevilor. Am reținut cîteva teme pe care le-aș da la lucrările scrise elevilor din liceu: „Anticii au definit istoria ca învățător al vieții. De ce?”, „Istoria e un ansamblu de lecții de morală și de comportament. Explicați de ce?”, „Alegeți un moment

purtătoare de valori, iar munca ia forme eficiente cînd se desfășoară în echipe sau grupe mici de muncă.

Într-o perioadă în care se dezvoltă relațiile economice și culturale dintre popoare, iar comunitatea europeană își întărește forțele de coeziune, e de datoria educatorilor să caute modalitățile de racordare a școlii la exigențele și parametrii învățămîntului european. Nu e cunoscută temeinic contribuția adusă la dezvoltarea culturii mondiale de unele spirite creatoare românești din ultimele cinci decenii cum sînt G. Enescu, C. Brîncuși, Eugen Ionescu, Sergiu Celebidache, Emil Cioran, Horia Vintilă, Al. Ciorănescu, George Palade și mulți alții. Detectarea modalităților pedagogice optime de racordare a învățămîntului românesc la marile tradiții și valori culturale europene e un act creator care poate aduce mari satisfacții educatorilor și elevilor. De asemenea, acțiunile din cîmpul cultural al școlii privind organizarea unor manifestări culturale, elaborarea de monografii ale satului, școlii și ale altor instituții și cercetările efectuate în domeniul pedagogiei, ecologiei, folcloristicii și sociologiei locale prezintă mări resurse creatoare.

Cele două grupe de acțiuni la care ne-am referit prezintă o valoare specifică. Acțiunile de execuție sînt creatoare de tradiții în viața școlară și prin normele la care se referă imprimă aspectul legalității muncii din școală. Efectuarea actelor de execuție dă fiecărui subiect un sentiment de securitate în muncă, știind că a acționat în spiritul legii. Desfășurarea acțiunilor de execuție și eficiența lor sînt influențate de personalitatea subiectului, de ecuația personală a educatorului, de comportamentul său educativ, care posedă un anumit grad de structurare, un tipar (pattern) al său.

Acțiunile creatoare își au rostul lor prin generare de noi modalități educative. Aceste acte împing cu încetul școala pe calea progresului și o scot din făgașul conservatorismului. Aceste acte prezintă și o logică a cooperării atunci cînd sînt făcute în echipă. Reamintim aceste reguli logice sub forma unor propoziții imperative: „Fixează bine obiectivele urmărite!”, „evaluează corect forțele de care dispui!”, individualizează corect atribuțiile partenerilor!”, „analizează cu rigoare rezultatele!” și „nu te mulțumi cu primele concluzii, ci verifică-le cu atenție!”. Acțiunile creatoare dau un sens elevat activității profesionale. De aceea e datoria directorilor de școli să cultive disponibilitatea creatoare a educatorilor și să-i ajute în încercările făcute în această direcție.

Prof. dr. Vasile Popeangă

Acte de execuție și de creație în conducerea școlii

tabil și după o normă obligatorie. Repetarea actelor de execuție poate duce însă la un blocaj al activității datorită faptului că repetarea obosește și nu stimulează efortul personal de căutare datorită reușitei imediate care este asigurată de normă și de repetare. Acțiunile creatoare sînt permise, posibile și cer din partea educatorului asumarea unui risc. Este riscul eșecului care dă de gîndit oricărui dascăl darnic de a găsi soluții noi unor probleme educative. Riscul este, uneori, paralizant. Îmi amintesc că am solicitat unor colege să efectueze lecții în natură în Pădurea Ceala. Una mi-a răspuns: „Ferește, Doamne, să nu se răstoarne mașina sau să pierd un copil în pădure”. A renunțat. Ani în șir am efectuat practica pedagogică a elevilor normalști în școli sătești fără aprobarea direcției respective din minister fiindcă directoarea nu și-a asumat riscul aprobării scrise, dar mi-a spus că „Închide ochii”. Mi l-am asumat personal și n-am fost confruntat cu nici un accident sau incident cu învățătorii școlilor care ne găzduiseră.

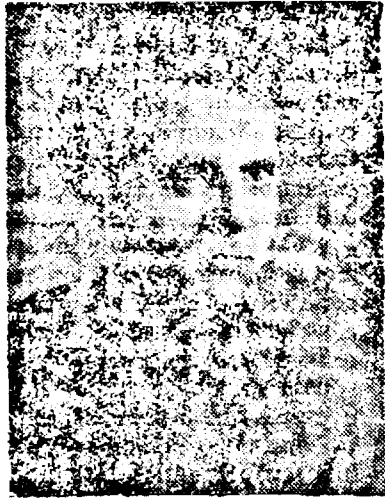
3. Construirea unui model al acțiunilor creatoare din școală solicită respectarea unor reguli metodologice privind organicitatea lor — să se integreze firesc în problematica vieții șco-

din istoria noastră în care găsiți un model de comportament pentru voi. Explicați opțiunea!” sau la alte obiecte: „Ce căi de acces spre universalitate ne oferă configurația Pămîntului românesc?”, „Explicați corelațiile interdisciplinare ale geografiei cu economia!”.

În unele din școlile orașului nostru se înregistrează un proces de aglomerare școlară în sălile de învățămînt, în care se efectuează cursuri alternative de două sau trei serii de elevi. În special în timpul frumos de toamnă sau primăvară se pot organiza la clasele II—IV lecții de citire, muzică, geografie, istorie, științele naturii în aer liber. Unele lecții de istorie se pot desfășura în sălile muzeului și astfel se poate mări numărul lecțiilor desfășurate în timpul optim de activitate intelectuală: 8—12 sau 9—13.

B. Transformările prin care trece societatea românească solicită intervenții pedagogice privind democratizarea vieții școlare prin accentuarea autoconducerii clasei și atribuirea de responsabilități individuale. Un aspect neglijat sau subapreciat a fost cunoașterea temeinică a individualității copilului pentru a clădi pe particularitățile individuale actualul educativ. Am acordat importanță nejustificată și ineficientă formării colectivului, cînd se știe că individualitatea e

TEODOR FRÎNCU

Elegie despre dor

De smulgi din mine un riu de
sentimente,
Împodobit cu sălcii plingătoare,
O! dar iubirea nu e suferință,
Nici riu de lacrimi în ape
curgătoare.

Nu se-mpletește dorul cu
durerea,
Nici fericirea peste-un plop
uscăt,
E-a! iederă ce strînge-n brațe
cerul
Și rod în ramul binecuvîntat.

Haidem la riu să ne scaldăm
în apă,
Oglinzi de bucurii se-ascund
în valuri,
Să ne privim în ele față-n față,
Sub sălcii plingătoare, stînd
pe maluri.

De smulgi din mine-un riu de
sentimente,
Tu dragoste sub sălcii
plingătoare,
Dar dorul nu se cheamă
suferință,
Nici rană înflorită care doare.

Cu cerul pe frunți

În fața muntelui
Nu știe cînta nimeni cu
chitare.
Eu cu fratele meu
Am cîntat mult.
Eu, lingă un munte de piatră,
El, lingă un munte de sare.
Seara am cîntat iarăși
Lingă munți.
Dar erau alții plini de roade,
Făgăduitori, cu struguri dulci
Neimbătători.
La poalele lor păsteau
Turme de oi.
Am prințit împreună carne
Friptă în frigare de singer,
Ascutită cu fratele meu,
Bun și frumos ca un inger.

— — — — —
Noi am cîntat lingă munți
Descoperiți, cu cerul pe frunți.

Fluierul lui Avram Iancu

Oamenii trec în neființă materială dar în urma lor rămîn cîteva realități și amintiri ce trec în eternitate și se cer a fi evocate. Una dintre marile personalități ce a luminat ca o făclie timpul în care a trăit a fost și AVRAM IANCU. Deși de la trecerea lui în eternitate s-au scurs 120 de ani prezența lui spirituală a rămas permanentă și este evocată mereu în momentele solemne, cum este și cel de azi.

După ce a fost arestat la tirgul din 15 decembrie 1849 în Hălmașiu de o patrulă austriacă și la intervenția fulgerătoare a celor peste 7000 de oameni aflați atunci în tîrg a fost imediat eliberat, el s-a identificat cu aspirațiile locuitorilor din acest ținut și de atunci a poposit mereu pe aceste plaiuri cu nelipsitul lui fluier, lăsînd amintiri ce se evocă mereu.

Avram Iancu n-a fost numai un revoluționar, un viteaz și un excelent strateg ci și un om cu un deosebit simț muzical ce și-l revărsa prin melodiile scoase din fermecatul lui fluier.

Se povestește că la un bal ținut la Birtul Mare din Hălmașiu pe la mijlocul deceniului al 7-lea (1860—1870) din secolul al 19-lea, cînd se dorea cîntată melodia „ROMANA”, atunci la modă, ca participanții să danseze în ritmul ei dar muzicanții nu știau s-o cînte exact, a apărut Avram Iancu. El i-a muștrătat pe muzicanți și scoțîndu-și fluierul a cîntat de mai multe ori melodia pînă cînd muzicanții au învățat-o perfect, apoi a plecat.

Se știe azi, din cercetările documentelor culturale din cea de a doua jumătate a secolului al 19-lea, că melodia și dansul „Romana” s-au născut în urmă cu 140 de ani în competiție cu „HATEGANA” și „SOMEȘANA” și că această acțiune a pornit de la Brașov din inițiativa profesorului de muzică și compozitor IACOB MUREȘANU (1812—1887), după cum susține și Sextil Pușcariu în cartea sa intitulată „Brașovul de altă dată”, la paginile 142, 246 și 301.

Melodia și dansul, ÎN COLOANĂ, s-au răspîndit în toată Transilvania ajungînd și la Hălmașiu. Avram Iancu cunoștea melodia și o cînta perfect la fluier deși era greu de interpretat, și de aceea a intervenit la balul de la Birtul Mare din Hălmașiu pentru interpretarea ei corectă.

Iată și alte consemnări referitoare la sensibilitatea muzicală a lui Avram Iancu.

În seara de 28 august 1865 — scrie Aron Denșușianu în revista Critică-literară din Iași în 1895 sub titlul „O zi cu regele munților” — l-am auzit la Abrud pe Iancu cîntîndu-și marșul din fluier. Se ținea atunci la Abrud adunarea generală a Asociației Transilvănene la care Eliza Circa a dat un concert la vioară. Seara, după concert, a apărut Avram Iancu la locuința ei spunîndu-i „felicitățile mele domnișoară pentru măiestria cu care știi minui un instrument atît de greu cum e vioara”. Cercetăm discret cu ochii să-i văd fluierul. În buzunarul din afară al rocului nu era. În fine îl zării în buzunarul din lăuntru. Părea că-l ascunde ca să nu vină în coliziune cu vioara artistei.

CUM ERA FLUIERUL IAN-
CULUI ne relatează același Aron Denșușianu: „Fluierul era cam de o palmă, simplu ca fluierul păstoresc. Iancu îl ținea în buzunarul din lăuntru hainei și mi-a spus: ACEASTA-I PETRECEREA MEA (era în 28 august 1865”.

REMEMORĂRI

A doua zi, dimineața, spune mai departe Aron Denșușianu, aflu pe Iancu în mijlocul pieții Abrudului zicînd din fluier marșul lui iar în jurul lui o mulțime de țărani sta și-l asculta. Scena m-a emoționat nespun și mi-a stors lacrimi.

După aceea am plecat în excursie la Detunata împreună cu Iancu și mulți participanți la Astra.

El era modest, blind și întunecat de o adîncă mîhnire. Părea o umbră în mijlocul mulțimii. Seara ne-am despărțit stringîndu-ne mîinile, și priveam în urma lui cugetînd în mine că n-o să-l mai văd, după cum nu l-am mai văzut și am plecat cu un gol în sufletul meu.

Istoricul și monografistul lui Avram Iancu, Silviu Dragomir, la pagina 331 din monografia închinată lui Avram Iancu scrie: „Zile întregi petrecea pe marginile rîului. Murmurul apelor și zgomotul cascadelor îl fac să uite furtuna din sufletul său. Cînd simte în jurul lui lume ia fluierul din buzunar și începe a doini. Cu timpul va deveni un adevărat maestru, al cărui cînt moșii îl ascultă cu admirație și duioșie”.

Un alt contemporan al Iancului, avocatul Dionisie Păscuțiu din Arad, care în toamna anului 1871 se afla în Hălmașiu în chestiuni profesionale la judecătoria de aici, l-a în-

tilnit și a stat de vorbă cu el, scria în paginile 422-423 ale revistei FAMILIA din Oradea din același an: „cînta cu entuziasm din fluier jocuri și marșuri de ne storcea lacrimi”.

Oamenii vîrstnici care s-au stins din viață în primele decenii din acest secol — al XX-lea — în Hălmașiu, povesteau din cele auzite de la părinții lor pe cînd aceia erau copii, că în amurgul serilor de vară și de toamnă pe malul unui pîriu, într-un loc retras, se auzeau melodii duioase și răscolitoare cîntate din fluier. Cine le cînta? IANCU.

Părinții lor, fiind copii pe atunci, se adunau în jurul Iancului și el cînta în continuare. Tirziu, atrași de melodiile Iancului, veneau și oameni maturi care-l poșteau la cină în casa lor și-i ofereau un pat ca să doarmă.

De aceea Iancu spunea deseori:

„Cîtă lume am umblat oameni mai buni și mai primitivi ca cei din Zărând n-am aflat. Dacă voi muri aici să mă îngropați”.

Dorința lui a fost împlinită. La moartea întimplată în 10 septembrie 1872 s-a găsit asupra lui o năframă zdrențuită, FLUIERUL DE CIREȘ, și jalba către împărat, mototolită și unșă, scrisă în 24 martie 1867 în Hălmașiu.

Oare cine mai știe azi acele melodii în care Iancu își revărsa sufletul? Un vers dintr-o melodie populară zicea: „La izvor dacă sosea / Iancu fluierul scotea / și din el așa cînta... taci, taci inima mea / taci și nu mă mai durea / că va trece o zi ori două / și te-ai topi ca și o rouă / ...”

Dar cîntecele Iancului nu au o legătură cu simțul muzical?

Care dintre marii noștri bărbați, cu excepția domnitorului Alexandru Ioan Cuza, au fost așa de aureolați ca Avram Iancu?

A cui personalitate s-a revărsat din istorie și în legendă și cui i s-au ridicat atîtea busturi și statui și al cui nume a fost dat multor străzi și piețe din orașe și comune și chiar unor instituții și localități?

Hălmașienii i-au ridicat un bust în piața centrală a localității în anul 1974 cu ocazia împlinirii a 150 ani de la nașterea lui. Lingă bust au pus un tun din lemn care să amintească atît melodia cît și versurile marșului său.

Cui i s-au creat atîtea poezii evocatoare, cîntece, celebrul poem și nemuritorul marș? Numai lui Avram Iancu!!!

VASILE BUTA,
jurist — Hălmașiu

(continuare în pag. 18)

Eminescu pe pământ românesc și în durată eternă

La sfârșitul anului ne-am purtat pașii pe dalele anotimpului pentru a ne bucura sufletul cu înaltă simțire, la vernisajul unei cuprinzătoare expoziții numismatice aparținând col.(r) Vasluianu Costachi.

Membru al Societății Numismatice Române, participant la 46 de reuniuni naționale și internaționale, autorul expoziției a adus țării 2 premii UNESCO cu tematicile „Eminescu” și „Iorga” și 67 premii, dintre care, 11 locul întâi și 9 locul doi, premii care-i atribuie un loc de cinste în numismatica românească și nu numai.

Expoziția a cuprins trei capitole distincte: Medalii, insigne și accesorii militare (1948—1992), insignografie cu 3 tematici, medalistică pe tematici.

În cadrul expoziției am întâlnit prima medalie cu efigia lui Ștefan cel Mare bătută de Societatea Numismatică Română în 1904, medalii cu efigiile lui Vlad Țepeș, Miron Costin, Bogdan al III-lea.

Colecția se completează armonios cu foarte multe insigne, reprezentând toate ramurile sportive, economice, muzică, folclor, învățământ, cosmos, pace, formațiuni politice. Impresionantă prin valoarea și piesele pe care le conține este tematica „Figura ilustrului poet Mihai Eminescu oglindită în numismatică”. Tematica este marcată de un platou impresionant, care a primit în mijloc chipul lui Eminescu, alături semnătura-i, încadrată de titlul „MARI ANIVERSARI UNESCO”. MIHAI EMINESCU 1850-1889. SOCIETATEA NUMISMATICĂ ROMÂNĂ, SECȚIA BOTOȘANI, cum și medalii cu chipul poetului, una scoasă de Societatea Numismatică Română, Secția Suceava, cealaltă, Societatea Numismatică Română, Secția București. La mijloc pe o plachetă alături de figura luminoasă a poetului sînt reproduse câteva versuri din poezia „Mortua est”, care-l definesc atât de bine: „Făclie de veghe pe umezi morminte / Un sunet de clopot în orele sfinte / Un vis ce-și înmoaie aripa-n amar / Astfel ai trecut al lumii otar”.

Întîlnim înscrisă în această tematică, fotografia tatălui său Gheorghe Eminovici și a mamei sale Raluca Eminovici. Iată și prima fotografie a lui Mihai Eminescu făcută la Praga la atelierul Tomas, cînd Eminescu era în drum spre Viena 1869, cum și, variante ale primei fotografii apărute

în presă, edituri, afișe. Este reprodus chipul poetului după o medalie apărută în 1964 cînd se împlineau 75 de ani de la moartea sa alături cu versuri din cunoscuta poezie „Mai am un singur dor”. Este evidențiată în continuare cea de a doua fotografie, făcută în anul 1878 cînd Maiorescu l-a dus la fotografatul bucureștean Franz Dușneac și a realizat fotografia pentru un nou tablou al Societății Junimea.

Eminescu fugea de fotografi și un grup de prieteni i-au propus să facă o fotografie în grup, dar în același timp au aranjat cu fotografatul să prin-

NUMISMATICĂ

dă în obiectiv numai pe Eminescu și astfel a apărut cea de a treia fotografie a poetului, prezentată în expoziție, ca apoi să privim și reproducerea celei de a patra fotografii, controversată cumva de Eminescologi. Fotografia a fost făcută la Mănăstirea Neamț, în anul 1886. După alții, medalia scoasă de ieșeni în 1887 a avut ca model această fotografie.

Medalistică înscrisă în această tematică este foarte bogată. Este prezentată aici o medalie bătută de Inspectoratul de Cultură Bihor cu chipul lui Eminescu cu coroana de rege pe creștet iar pe lateral avînd inscrierile PURURI TINĂR, medalie scoasă de Societatea Numismatică Română unde poetul se afla la odihnă

ONISIM COLTA:
„Cer, pământ și apă”

cu bustul poetului pe care sînt înscris sugestiv sale versuri: „Ce-ți doresc eu ție Dulce Românie / La trecu-ți mare, Mare viitor.” / Am găsit cu emoție aici prezent cu o medalie, municipiul Arad, reprezentîndu-l pe marele nostru

poet cu o pană de scris, cu prilejul centenarului Eminescu. Și orașul Chișineu Criș din județul nostru, avea prezentă o frumoasă medalie cu chipul poetului. Iată încă două reușite: Una aparținînd Secției Birlad și una Secției Suceava a S.N.R. Este impresionantă medalia bătută în 1871, „URNA DE LA PUTNA CU PĂMÎNT DIN TOATE PROVINCILE ROMĂNEȘTI”, bătută de Secția Suceava a S.N.R. Mai sînt prezente, alături în expoziție, cîteva reproduceri de fotografii: mormîntul poetului la cimitirul Belu din București, fotografiile reprezentîndu-i pe Veronica Micle și Eminescu (Botoșani, iunie 1889).

O reproducere a unei frumoase plachete apărute cu ocazia centenarului Eminescu reprezintă cele patru fotografii ale lui Eminescu și una a Veronicăi Micle. La mijlocul plachetei sînt înscris patru versuri din poezia Veronicăi Micle din 1885 intitulată „Lui, pe cînd Eminescu bolnav, se afla la tratament într-o stațiune lângă Odessa: „Virful înalt al piramidei, ochiul meu abia-l atinge / Lîng-acest colos de piatră vezi tu cit de mică sînt / Astfel tu-n a cărui minte universul se răsfîrînge / Al tău geniu peste veacuri, rămînea-va pe pămînt”. O altă frumoasă plachetă reproduce fotografiile lui Eminescu și Creangă și un fragment din scrisoarea lui Creangă către Eminescu: „Bădie Mihai, Ai plecat și mata din Iași, lăsînd în sufletul meu multă scîrbă și amăreală. Această epistolă ți-o scriu în cerdacul unde de atîtea ori am stat împreună unde mata uitîndu-te pe cerul plin de minunății, îmi povesteai atîtea lucruri frumoase. Dar coscogemite om ca mine gîndindu-se la acele vremi a început să plîngă”.

Este reprodusă o ilustrată editată de revista săptămînală „Cronica” din Iași la împlinirea primului Centenar al trecerii în nemurire a poetului național 1889—1989 a cărei grafică este semnată de Dragoș Pătrașcu.

Dar cea mai emoționantă piesă, din această expoziție legată de Eminescu, mi se pare a fi albumul intitulat „EMINESCU PE PĂMÎNT ROMÂNESC ȘI ÎN DURATĂ ETERNĂ”, prezentat la UNESCO la Centenarul morții poetului și realizat de Societatea Numismatică Română, Secția Botoșani. Coperta albumului are ca antet Societatea Numisma-

LUCILIA DINESCU

(continuare în pag. 18)

Constantin Pană

Adevărul

Adevărul așteaptă
În ființa noastră
Momentul germinăției pure
Cum conștiința are nevoie
De lumina fulgerului
Țăria nopții s-o-ndure;

Cum nici un cutremur în noi
Nu se aude
Ci doar ivirea lui se simte
În spaima privirii
Și-n dureri de cuvinte.

Adevărul este cutremurul
de foc
Ce acum în noi se petrece
El străbătîndu-ne miază-
noaptea
Și topîndu-ne ținutul cel
rece.

Lumina

E zina mea
Pe care-o simt
Mereu mai frumoasă.

Ochiul ei îndepărtat
L-a-ntîlnit pe al meu
Așteptînd-o.

E zina mea
Cea mai frumoasă.

Liniștea

Liniștea nu caută pe nimeni.
Ea dorește să se așeze
pretutindeni:
Și unde nu este nimeni.
Eu caut liniștea aceasta
De pretutindeni...

Din abis

Din abis e ochiul tău.
Și din foc e trupul tău.
Dans de aripi din poveste
În cascadele celeste;
Întrebări și mari uimiri
Așteptări și regăsiri
Din nectar de flori de mai
Dragoste gură de rai.
Unde ești de nu mai vii
De durerea mea n-o știi...

GRIGORE VIERU

Patria

Piatra asta e o piine caldă.
Vîntul ăsta e un vin domnesc.
Și pelinul-busuioac sălbatic.

Vine ziua aurindu-mi piinea.
Vine seara aromîndu-mi vinul
Vine mama îndulcindu-mi
gîndul.

Abecedar

Cînd eram mic,
mă jucam în cuvinte.
Jucam prost —
am pierdut aproape
toate cuvintele.
N-aveam de la cine
lua altele.
Tata era luat
și dus departe.
Mama tăcea.
Acum încep
să învăț din nou cuvintele.

Cînd te întorci

Cînd te întorci,
iubireo,
adu-mi privighetoarea
făgăduită.
dar adu-mi-o împreună
cu ramura
pe care cîntă.
Prea repede nu veni-
pasărea vei stîrni
Prea încet nu păși-
frunza va gălbeni.
Vai, la vîrsta, mea
ce greu e să le-nveți!
Pînă cînd spun mamă
îmi crește mare feciorul,
pînă cînd spun tată
îmi albește capul.
n-am timp de pierdut,
mă silesc să le-nvăț,
măcar pe cele sfinte.
Încep să fac cîntece
din numai două cuvinte.

(Prima parte a convorbirii a apărut în ziarul „CURIERUL ARADULUI” nr. 153 din 15 octombrie 1992).

E. Ș. : Domnule senator IOAN ALEXANDRU ce reprezintă pentru dvs., la trei ani de la Revoluția din Decembrie '89, Eminescu și Blaga, acești doi mari poeți naționali care au avut o influență marcantă asupra poeziei pe care o scrieți?

I. A.: Eu am lucrat pînă la doctorat asupra celor doi mari poeți. Am o lucrare, în limba germană, despre Blaga, lucrare pe care am realizat-o în Germania. Filozofia și gândirea lui mi-au pătruns ființa; Eminescu, la fel, l-am predat opt ani la Universitatea din București! Deci, îl cunosc în-deaproape. Ei sînt niște coloane de foc invizibile așezate în inima

limbii ebraice! Era perioada în care tocmai am plecat în Germania: 1968-1972, exact perioada ocupării Cehoslovaciei, care a fost o catastrofă, dar pentru mine una benefică, intrucît în loc de șapte zile cite le aveam de stat la Viena, am trecut granița în Germania și am rămas patru ani! Aceasta în înțelegere cu soția. Am știut că dacă voi veni acasă mi se va închide totul! Era perioada în care s-a și închis totul! Dar, în această perioadă, în Germania, a început să scadă interesul marcant pentru lumea presocratică interesul mutindu-se spre lumea precreștină a Vechiului Testament, după descoperirea, cum v-am spus, a manuscriselor cu Biblia! Am intrat și eu în lumea Bibliei, în lumea Vechiului Testament. Pentru a-

titudinea mea față de Eminescu și Blaga s-a schimbat puțin. Cum v-am spus ei sînt o permanență în sufletul meu, însă lucrul meu sistematic, mai ales după Revoluție / cu Biblia, (în fiecare duminică țin o predică într-o biserică, ori în București, ori în provincie, ori în țară, ori în străinătate — am fost invitat de pildă să țin predică în Norvegia, unde am făcut o suită de misionarism cu Biblia, ținînd predică), m-a făcut să-l înțeleg mai profund pe marșii mei înaintași!

E. Ș. : Predicile pe care le țineți sînt realizate pe fiecare perioadă specifică a anului?

I. A.: Dacă sînt în țară, ele se realizează pe perioada anului. De pildă eu am aici textul grecesc, apoi iau calendarul și cercetez problema cum arăta în greacă, cum arată în Evanghelia lui Marcu, și, în felul acesta, fac o exegeză științifică, corelîndu-le cu necazurile zilei! Iată de ce predicile mele sînt foarte ascultate de către credincioși; am o audiență de o mie de ori mai mare decît orice scriitor la ora actuală! De ce? Pentru că bisericile unde mă duc sînt arhipline! Chiar și acum luni, de Ziua Sfintei Cruci, am fost într-un sat din apropierea Aradului, a orașului dvs., ca să țin o predică. Deși era o zi de lucru, am avut o audiență extraordinară! Biserica a fost neîncăpătoare, iar lumea a stat pînă și pe treptile de afară, ca să-mi asculte predică! Vă întreb iubite coleg, unde mai aduni astăzi ațiția oameni într-o zi de lucru? Cred că nicăieri! Și atuncea, ca să vă termin răspunsul, ca să se înțeleagă clar, eu sînt preocupat aproape 99 la sută de problemele Bibliei, care vor salva România! La ora de față nu poate salva un scriitor Românian, oricît de genial ar fi el! Numai Hristos! Toate renașterile care s-au făcut sînt legate de credința în Dumnezeu. Nici un scriitor nu a salvat Germania după cel de al doilea război mondial, a salvat-o creștin-democrația, marii predicatori și marii teologi! Nu poate veni salvarea României de astăzi chiar dacă pui la un loc toată literatura țării! Pentru salvarea României trebuie să fie așezat Dumnezeu, din nou, la temelie noastră! Și acest Dumnezeu este Iisus Hristos, pe care din nou trebuie să-l cunoască poporul român, aceasta pentru a putea să renască literatura, cultura, societatea, viața noastră morală a tuturor! Inclusiv poezia românească nu poate renaște acum fără o temelie Dumnezeiască! Noi nu putem să-i renaștem pe scriitorii români dacă nu renaște toată spiritualitatea românească pe acest temei. Și, în virtutea asta, vom redescoperi valorile clasice ale neamului nostru! E o criză de literați acum! Se spune că

Convorbire cu poetul și senatorul de Arad Ioan Alexandru (II)

mea, în care ard permanent, cum arde și Voiculescu, cum este și Bălcescu, cum este Neagoe Basarab și încă mulți alții. Însă se întîmplă și cu mine un fenomen cum s-a întîmplat în Franța cu Claudel, fiecare la locul lui. Am discutat în problema aceasta cu domnul Noica, care mi-a fost primul meu profesor de greacă, înainte de-a pleca în Germania și căruia îi datorez foarte mult în aprofundarea lucrurilor. Adică am învățat greaca, fără de care nu se poate face nimic. A fost o continuitate între școala românească a lui Noica, a lui Blaga și școala din Germania dintre cele două războaie mondiale și continuitatea pe care am vrut să o fac eu, ca ardelean. Pe vremea cînd eram elev și am fost la dumnealui — erați atunci și dumneavoastră student la Cluj — mi-a spus că fără germană nu voi putea face nimic! A mai spus că „stacheta ridicată de Eminescu și de mine, fără nici o smerenie, e așa de înaltă încît nu puteți face nimic în cultura română dacă nu veți merge la școala germană!”. Ne-a mai spus marele nostru poet Lucian Blaga să nu ne pierdem prea mult timpul citînd presa vremii, în schimb să ne ocupăm de învățarea limbii germane. Sigur că un tinăr înfierbîntat de dorul de cunoaștere, cum eram eu atunci, am înțeles că aceasta trebuie să fac! Deci am intrat în cultura germană, am intrat în lumea greacă, dar, între timp se descoperiseră manuscrisele cu Biblia, încît din acel moment oamenii de mare cultură și tinută europeană, nu își mai puteau permite să nu cunoască ebraica și să nu reia studiul

ceasta am făcut ebraica și m-am dus la Ierusalim, unde am cunoscut un călugăr evreu polonez, de origine creștinat, era un călugăr benedictin, a cărui părinți au murit la Auschwitz, însă el a scăpat, n-a mai ajuns la locul morții, intrucît părinții l-au aruncat din tren, după ce inițial l-au înfășat în haine, căzînd în iarba de pe marginea căii ferate! Cu acest evreu creștin am făcut ebraica în continuare. Apoi am revenit în țară și am reluat studiile ebraice, pe care nu le mai făcea nimeni la noi. În felul acesta m-am salvat, rămînd asistent cu doctoratul luat! Aceasta pentru că nu am intrat în partid, am fost lăsat pe linie moartă, făcînd, timp de 20 de ani gramatică în podul Universității din București. Și aici m-a găsit Revoluția. Deci, ca să vă dau un răspuns la întrebarea pe care mi-ați pus-o, trebuie să înțelegem mutațiile care au avut loc și în sufletul meu. M-am depărtat oleacă de Eminescu și Blaga, în sensul că n-a mai rămas în atenția mea numai lumea greacă și germană, ci și lumea Biblică, așa spune că a dat năvală spre mine lumea Biblică, care a fost și la Nae Ionescu. Chiar Talmudul lui Nae Ionescu a ajuns pe mîinile mele! Un anticar m-a chemat să vin repede că Talmudul lui Nae Ionescu a fost scos! Talmudul, extraordinar, în opt volume, a ajuns, poate întîmplător sau poate neîntîmplător, în mîinile mele! E o carte foarte importantă, în care se află predicile făcute de vechii evrei în jurul Epocii Mîntuitorului. Sînt predică curate și frumoase! Astfel, am intrat în studiul Bibliei, iar acum,

(continuare în pag. 11)

publicitate

publicitate

publicitate

Convorbire cu domnul TITUS POGAN, patronul firmei „CHRIS“

— Domnule TITUS POGAN, vă numărăm printre cei mai cunoscuți și apreciați comercianți ai Aradului. Ce ne puteți spune despre firma „CHRIS“?

— Sunt patronul firmei „CHRIS“, deci coordonez întreaga activitate pe care o desfășoară firma. Am 60 de angajați, în care intră inclusiv sectorul plan-financiar-contabilitate. În această complexă muncă sunt ajutat de un director economic.

— De când funcționează firma „CHRIS“?

— Am mai arătat și cu alte prilejuri, firma funcționează de un an de zile. Am în vedere această unitate de alimentație publică în care ne aflăm în prezent și care funcționează alături de „SCALA“ („Ziridava“). Cea de-a doua unitate — „PORTELANUL“ — a fost deschisă tot în septembrie 1991, dată de la care am început această muncă cu multe greutate. Problemele au crescut și ele pe măsura activizării, în timp, a întregii noastre activități. Din păcate, în ultima vreme, au crescut aproape toate prețurile, încit mulți dintre clienții noștri consecvenți rămân, pe drept, uimiți de noile prețuri pe care ni le impune această perioadă de tranziție pe care o traversăm cu multă greutate.

— Să luăm pe rînd, fiecare magazin. Vă propun să începem cu prezentarea magazinului alimentar în care ne aflăm.

— La ora actuală orice cumpărător poate să găsească în magazinul nostru tot ce se poate găsi, în plan alimentar, în municipiul Arad. Dacă nu găsește ceva la noi acel lucru numai Dumnezeu mai poate să știe unde poate fi el găsit! Astfel amintesc în primul rînd sectorul CARNE, care este foarte bine pus la punct, cu o mare diversitate de preparate. Apoi, un alt sector foarte bine aprovizionat este cel al dulciurilor și coloniilor. De asemenea raioanele cu piine, conserve, compoturi, băuturi fine. Din păcate, din cauza prețurilor ridicate nu putem să mulțumim pe toți clienții care vin să ne vadă, ori cu intenția să cumpere ceva de la noi.

— De unde vă aprovizionați cu marfă?

— Fie din import, direct, fie din fabricile de profil din țară. Deci avem marfă — în special dulciuri pentru copii — din Timișoara și Brașov, iar la celelalte ra-

ioane, carne și preparate din carne, de la furnizorii noștri tradiționali din țară.

— Aveți un spațiu foarte frumos și mare...

— Da, așa cum spuneți, magazinul nostru are un spațiu mare, dar în viitor ne vom mai gândi cum o să-l folosim... În prezent, după cum ați putut constata, în mijlocul magazinului am împodobit un brad frumos de Crăciun!

— Despre cel de al doilea magazin — „PORTELANUL“ — ce ne puteți spune?

— Este tot o primă dragoste de-a mea care îmi secondează bucuriile și necazurile prezente. Așa cum se știe „Porțelanul“ este un magazin foarte bine cunoscut în municipiul Arad, este un adevărat punct de reper în centrul Aradului, care a funcționat ani de zile sub renumita firmă „Metalochimice“. În acest magazin pot să merg cu o sensibilitate mai mare spre inima arădenilor, am în vedere mai ales expoziția foarte frumoasă cu mărfuri de porțelan de foarte bună calitate. O să îmi spuneți, că și în acest magazin prețurile sînt foarte ridicate. Așa este, dar ele sînt corelate cu prețurile de livrare din cadrul fabricilor furnizoare din Curtea de Argeș, Cluj, Alba Iulia, Mediaș care sînt

niște furnizori cu mare greutate în țara noastră, porțelanurile de aici fiind competitive la nivel european, dar, tot din păcate, cum am amintit deja și aici prețurile, trebuie să recunosc, sînt foarte ridicate!

— După un an de activitate, cum se prezintă firma „CHRIS“?

— Eu cred că am cîștigat foarte mult pentru faptul că am știut să pierd cîștigîndu-i pe arădeni, pe concitadini mei, pe acești minunați sprijinitori ai comerțului arădean. Deși adaosurile noastre comerciale se situează la minimum, între 7 și 10 procente, consider că am realizat un beneficiu bun, amintindu-vă că pentru perioada imediat următoare sîntem pregătiți să aducem marfă de peste 30 milioane lei, marfă ce va constitui nu numai surprize plăcute pentru această perioadă a sărbătorilor de iarnă, ci mult mai mult, adevărate gingășii pentru a face celor dragi cadouri dintre cele mai frumoase.

— În finalul acestor scurte, dar plăcute convorbiri, domnule Titus Pogan vă rugăm să ne spuneți ce ambiții aveți pe linia comerțului arădean?

— Profesional vorbind, doresc și pe mai departe să desfășor o activitate comercială pe măsura pretențiilor pe care le au arădenii, la nivelul acestui mare și frumos oraș civilizat. Deși sînt din județul Alba, mă consider de foarte mult timp un arădean și în acest sens doresc să nu mă depășescă acel loc de „Bună ziua!“ cînd mă întîlnesc cu un prieten, cu o cunoștință sau un client. Sîntem foarte deschiși față de toți cei care doresc să ne propună ceva, să ne corecteze cu o vorbă sau cu un sfat. Vom sta cu tot ce putem la dispoziția cumpărătorilor care intră în magazinele noastre și nu cred că cineva dorește să arunce o umbră proastă asupra comercianților care acum se nasc cu adevărat în municipiul nostru. Deci, tuturor clienților noștri le doresc în acest început de an nou, tradiționalul „La mulți ani!“ și să poată cumpăra cît mai multe produse din magazinele noastre.

— Vă mulțumesc!

Pagină publicitară realizată de:
ALEXANDRU ȚICA
Foto: ROMANA DANIĂ

S.C. Agrò-industrială Pecica S.A.

REP.: — Domnule director, spuneți-mi vă rog cum s-a format societatea comercială Agro-industrială Pecica?

C.V.: În actuala structură această societate funcționează de doi ani, constituindu-se prin reorganizarea fostului IAS, având o suprafață de 4100 ha.

REP.: — De câți ani lucrați în această unitate?

C.V.: Îmi desfășor activitatea în această unitate din 1969, la început ca inginer-șef, iar din 1979 sint director.

REP.: — Cum este organizată societatea Agro-Industrială Pecica?

C.V.: — La ora actuală structura organizatorică este formată pe cele două sectoare principale ale agriculturii. Astfel, activitatea se desfășoară în cinci ferme de producție vegetală, una de producere a furajelor și două ferme zootehnice, una de vaci și una de ovine.

REP.: — Care sint principalele culturi cultivate în fermele vegetale?

C.V.: În general cerealele păioase de toamnă 1500 ha, păioase de primăvară (ovăz, orzoaică) 200-300 ha. Alături de acestea cultura porumbului ocupă o pondere însemnată cu peste 1000 ha în fiecare an sfeclă de zahăr peste 100 ha, floarea soarelui în jur de 200 ha, cartofi 50 ha, culturi furajere 100 ha. De asemenea soia și mazăre care ajung la 750 ha.

REP.: — Deși cam tirziu, datorită condițiilor climatice din acest an, se mai execută lucrări de pregătire a terenului pe unele suprafețe. Cum stați cu pregătirea producției anului 1993?

C.V.: În general, deși condițiile nu ne-au permis să desfășurăm o activitate corespunzătoare, în privința efectuării lucrărilor la timp în bune condițiuni, alternând perioade de secetă și ploii, care ne-au dus la niște nerealizări destul de mari atât ca producție, cât și pe plan financiar. Aceasta a influențat și asupra modului în care am fost obligați să pregătim producția anului 1993. Avem rămăneri în urmă la unele lucrări, dar cu eforturi susținute vom reuși să le efectuăm pe întreaga suprafață care ne-am propus-o.

REP.: Ce ne puteți spune despre sectorul zootehnic?

C.V.: — În zootehnie avem o fermă de vaci cu un efectiv de 900 capete și una de oi cu un efectiv de 8000 capete din care 4500 matcă din rasa merinos.

REP.: Cum asigurați furajele?

C.V.: Furajele, în principal, sint asigurate prin ferma de furaje, cu o suprafață de 800 ha și din produsele celor două ferme vegetale. Din producția de orz și porumb reținem cantitatea strict necesară pentru furaje concentrate care le preparăm — cu mijloace proprii.

REP.: — Aveți amenajat un sistem de irigații și dacă da, pe ce suprafață?

C.V.: Avem o suprafață de 2000 ha în sistem de irigații, dar am irigat mai puțin în acest an datorită costului ridicat al apei.

REP.: — Ajungând la problemele financiare, v-aș ruga domnule Ioan Petrică, ca în calitate de contabil șef, fiind mai familiarizat cu cifrele, să-mi spuneți la cit s-a ridicat costul apei la un hectar irigat?

I.P.: Având în vedere costul ridicat al apei, irigarea unui hectar ne-a costat, în

luna august, în jur de 15.000 lei. Aceasta s-a reflectat în prețul de cost al produselor obținute. Dar, putem spune că și producția obținută pe suprafețele irigate a recuperat acest cost, pentru că și la cartofi și la grâu am obținut producții destul de bune.

REP.: — Care este valoarea producției la un hectar irigat?

I.P.: Dacă luăm producția de 4000 kg. grâu la hectar, cu 25 lei/kg. — valoarea producției obținute pe un hectar este de 100.000 lei.

REP.: — În condițiile creșterii galopante a prețurilor, cum vă descurcați cu rezolvarea problemelor financiare?

I.P.: Creșterea prețurilor de la o zi la alta, ne-a creat greutatea dar, în cursul anului am fost ajutați prin hotărârile guvernului prin care a crescut prețul grâului preluat de la fondul de stat de la 25 la 40 lei/kg. Deci în fermele vegetale nu avem probleme. Din fermele vegetale am realizat un beneficiu de 100 milioane. În schimb în zootehnie se lucrează cu pierderi mari și aceasta datorită neprotejării de către guvern a producției indigene.

Societatea comercială Agro-industrială Pecica se numără printre cele mai importante unități agricole din județ: așa cum rezultă din discuțiile cu domnii VICTOR CIOBANU — director și IOAN PETRICA — contabil șef.

REP.: — Domnule contabil șef, din câte am înțeles societatea este pe acțiuni cu capital de stat și privat cit, reprezenta capitalul privat din totalul capitalului social?

I.P.: Pot spune că sintem o societate pe acțiuni cu capital de stat și privat pentru că foștii proprietari ai terenurilor noastre au devenit acționari cu toate drepturile și avantajele. Din un miliard opt sute două zeci și șase milioane cit este capitalul social, 27 la sută este deținut de cei peste 600 de acționari. Majoritatea dintre ei nu participă la activitatea de producție, devenind de fapt rentieri. Astfel în anul trecut am primit dividende în valoare de aproximativ 15 milioane lei. Anul acesta cine a solicitat produse a primit 300 kg. grâu pentru un hectar, iar ceilalți au primit drepturile convenite în produse sau numerar. Sint foarte mulți care nu și-au ridicat aceste drepturi, îngreunându-ne încheierea balanței. Îi rugăm și pe această cale să se prezinte pentru a-și prelua ceea ce li se cuvine.

REP.: — Care este venitul unui salariat al societății comerciale, în medie pe lună?

I.P.: Sigur, salariul unui angajat este în raport, de munca prestată și, bineînțeles, de producția obținută. Așa cum am mai arătat sintem o societate care în fiecare an a realizat producții bune, deci, implicit, avem și o situație financiară bună. De aici rezultă și fondul de salarii. Astfel, pot să spun că salariul mediu este în jur de 25.000.

REP.: — Care este situația parcului de mașini și utilaje?

C.V.: Dispunem de 50 de tractoare în

stare de funcțiune în orice moment, bineînțeles că avem mai multe tractoare dar fiind vechi unele sint în reparații.

REP.: — Unde efectuați reparațiile curente?

C.V.: Avem un atelier propriu, bine dotat cu mașinile și utilajele necesare, unde lucrează mecanici cu o bună pregătire profesională, capabili să execute cele mai complicate reparații. Dar, dacă dispunem de oameni bine pregătiți, de spații bine amenajate pentru reparații, trebuie să vă spun că întimpinăm mari greutăți în procurarea pieselor de schimb și chiar dacă reușim să facem rost, calitatea lor este discutabilă, parcă sint confecționate și livrate fără nici o răspundere. Lasă impresia că interesează numai cantitatea și incasarea contravalorii lor, indiferent dacă vor putea fi folosite sau nu. Ar trebui urmărit mai mult indicatorul calitate deoarece pierdem, la o combină sau alte mașini, mai mult cu schimbarea pieselor decît muncim efectiv. Asta explică slaba productivitate la combinele pe care noi le folosim. Cred că această situație se găsește în toate unitățile agricole. Aceeași situație privind calitatea se regăsește și la motorină, uleiul de schimb etc.

REP.: Ce propuneți producătorilor și furnizorilor acestor mașini și piese de schimb?

C.V.: Vreau să vă răspund pe scurt: Noi am cere de la industrie — cum țara cere de la agricultură producție multă și bună — să producă mașini, dacă nu multe, măcar bune!

REP.: Acum o întrebare la care vă rog să răspundeți amindoi: Domnilor, sint multe voci chiar ale unor politicieni — prezentate prin toate mijloacele mass-media, care susțin desființarea actualelor societăți comerciale agro-industriale și redarea terenurilor foștilor proprietari. Ce părere aveți, ar fi acest lucru benefic? Ar avea aceasta o influență pozitivă pentru creșterea nivelului de trai al populației, în special cea din centrele mari urbane?

C.V.: — Personal, aș putea să spun că, deja, majoritatea populației este conștientă de dezastrul apărut în urma fărâmișării suprafețelor cit de cit închegate în care s-a putut ține cont de amplasarea culturilor pe zone favorabile, s-ar putea executa lucrări de combaterea dăunătorilor fără teama că vor fi afectate parcelă vecinilor! Consider că s-a trecut cu multă ușurință la această formă de administrație pământul pe bucățele foarte mici, de cei care nu sint în stare să-l lucreze. Dacă totuși a fost necesară această schimbare în administrarea acestei averii, care este pământul, cred că era mai bine dacă se făcea progresiv, în funcție de asigurarea mijloacelor necesare executării lucrărilor agricole.

I.P.: Părerea mea personală este că dacă cineva ar avea curajul să ia hotărîrea să desființeze societățile comerciale agro-industriale, cred că și-ar asuma o mare responsabilitate. Dacă vrem să dispară și mica cantitate de lapte care se mai găsește pe piețele orașelor, atunci să desființăm și aceste unități agricole, care încă, contribuie în mare măsură la aprovizionarea orașelor cu produse agricole!

S. C. „CIPROM„ S. A. - Filiala Arad

• (Construcții Instalații Petroliere România) •

Ne aflăm la Societatea comercială CIPROM, unitate înființată cu aproape două decenii și jumătate în urmă. În actuala formulă ea funcționează din anul 1980. Interlocutorii noștri domnii IOAN ARDELEAN, director, și VASILE BĂRBUȚĂ, inginer șef, ne informează cu multă amabilitate despre activitatea acestei societăți comerciale cu un profil specific care a ajuns să aibă șantiere în mai multe județe din vestul țării, după cum urmează: ARAD, TIMIȘ, BIHOR și SATU MARE. Vorbind de profil amintim că S.C. CIPROM S.A. execută instalații petroliere și drumuri spre sondele de extracție, dar alături de asemenea lucrări specifice, societatea mai poate executa orice fel de lucrări de construcții, între care dorim să enumerăm: lucrări de construcții industriale, agricole, terasamente, diguri, canalizări rețele de distribuție gaze, drumuri de beton asfalt, macadam, dale din beton etc.

Tot cu prilejul vizitei pe care am efectuat-o la sediul societății am aflat de la cei doi interlocutori că societatea comercială CIPROM are o activitate mult mai bogată decât cea amintită mai sus, întrucât ea execută activități productive largi, între care nu e lipsit de interes să arătăm că este dotată și cu o carieră de piatră spartă, o carieră de balast și cu ateliere de confecții metalice, la care se adaugă mai multe stații de asfalt și de betoane. Societatea execută lucrări în aceste domenii pentru toți cei care solicită asemenea activități, ceea ce nu înseamnă că societatea ar duce lipsă de comenzi! Am fost informați că există contracte încheiate cu beneficiari pentru încă un an de zile, lucru deosebit de important. De fapt prosperitatea ce caracterizează această societate este elocventă. Societatea are o producție lunară de peste 120 milioane lei, lucru ce face ca și muncitorii care sînt încadrați aici să câștige foarte bine, existînd posibilitatea ca cei harnici să capete prime, pînă la zece la sută din valoarea de salarii câștigate.

Interesîndu-ne ce activități poate executa S.C. CIPROM S.A. — Filiala Arad, cei doi interlocutori, domnii IOAN ARDELEAN și VASILE BĂRBUȚĂ, ne-au relatat următoarele:

Unitatea noastră execută lucrări de o mare varietate și complexitate, după cum urmează: ● Conducte de oțel montate supra, subteran și marin, pentru transportul diverselor produse cum sînt: apă, gaze, țitei, motorină. ● Montaje de rezervoare de la 50 la 1.000 m. c. capacitate. ● Construcții civile și industriale. ● Drumuri și poduri. ● Consolidarea terenurilor alunecătoare cu piloni bătuți sau forțați. ● Alimentări cu apă prin captare prin puțuri, prize de mal. ● Lucrări de suprafață specifice industriei de petrol și gaze. ● Stații de pompe pentru recircularea diverselor produse. ● Montarea și echiparea platformelor de foraj și extracție.

— Stimați interlocutori, vă rugăm să vă referiți și la gama de servicii și produse pe care le executați.

Interlocutori: domnii IOAN ARDELEAN, director, și VASILE BĂRBUȚĂ, inginer șef.

— Înainte de toate amintim Campamente moderne, cu multiple funcții analitice. Asigurăm transportul acestora și montajul pe amplasamentul indicat, racordarea la utilități și predarea la cheie.

● Prefabricație din metal tubular din categoria: legături, conducte, claviaturi, distribuitoare. ● Macarale de mică capacitate ● Instalații de executat foraje orizontale pentru subtraversarea de drumuri, căi ferate sau alte obstacole. — Produse de carieră și balastieră pentru execuția drumurilor. ● Prefabricate de beton. ● La execuția tuturor lucrărilor subliniem că folosim tehnologii omologate și, cum am mai spus și cu alte ocazii în presă, personal calificat conform A.P.I., A.S.N.E. și Registrul Naval, dispunînd de laboratoare proprii de metrologie de analize fizico-chimice, de sudură și de control nedistructiv prin metode moderne.

— Ce ne puteți arăta despre realizările CIPROM în străinătate?

— Societatea noastră comercială a realizat o serie de lucrări de mare impor-

tanță pentru numeroase țări. În acest sens amintim Construcția dispozitivelor de produse petroliere L.P.G. în Republica Arabă Yemen. ● Construcția fabricilor de Etilenă și Electroliză din Combinatul petrochimic Pancevo — Iugoslavia și conducta de etilenă Pancevo — Timișoara. Lucrările au fost supervizate de firma STONE & WERSTER din SUA. ● Construcția depozitului de produse petroliere în Huambo — Angola. ● Construcția depozitului de țitei, produse petroliere și L.P.G. în Port Sudan și Hay — Sudan. ● Participarea directă la construcția rezervoarelor de apă de la Al Taweelah — Abu Dhabi. ● Instalații complexe pentru transportul, prelucrarea și tratarea gazelor naturale cu capacitatea de 120 milioane m.c./zi în Turkmenia.

— Ce ne puteți spune și despre lucrările pe care CIPROM le-a executat în țară?

— În țara noastră am realizat 200 km conductă Ø 48" pentru tranzitul gazelor din Rusia spre Turcia. ● 160 km. conductă Ø 32" pentru gaze importate din Rusia ● 70 km. conductă submarină Ø 12" pentru gaze în largul Mării Negre. ● 50 km. conductă de legătură Ø 6,5/8" între platforme. ● 12 stații de comprimare gaze cu putere instalată totală de peste 200.000 KW. ● Depozite de țitei și gaze, stații de pompe etc. Nu putem să nu amintim și faptul că societatea noastră se află în serviciul de realizare a investițiilor necesare industriei de petrol și gaze, fiind în acest sens, principalul realizator al instalațiilor de suprafață, inclusiv cele OFF SHORE din țara noastră.

Am părăsit sediul unității și pe cei doi amabili interlocutori cu sentimentul că această importantă societate comercială ce activează în județul nostru merită toate laudele noastre pentru modul în care își organizează munca și pentru promptitudinea cu care își achită obligațiile contractuale cu cei mai diverși parteneri din cele patru județe de pe granița de vest a țării, dar și din alte zone petroliere din țară și străinătate.

Pagină publicitară realizată de ION SAVU

Cei care doresc să contacteze S.C. „CIPROM“ S.A. o pot face la adresa: Str. Armoniei, nr. 91 Arad. Societatea răspunde la telefoanele: 23554; 23204; 23303; 23494; 23580; 23695; 23795; Fax: 23554.

„La noi se află unul din cele mai mari bazine subterane de apă din țară“

V-ați întrebat vreodată când ați deschis robinetul din bucătărie, sau baie care este drumul unei picături de apă, de unde vine ea și cu ce eforturi? Câtă energie se consumă pentru ca noi să beneficiem de această prețioasă resursă naturală atât de necesară vieții și unui trai civilizat? Știți cine sînt cei în grija cărora este apa arădenilor?

Iată doar cîteva întrebări la care am căutat să răspundem. Ne-a ajutat tot un arădean, constructor hidrotehnician cu experiența șantierelor de la Bicăz, Argeș și Porțile de Fier, care din 1970, alături de alți meseriași, face ca milioanele de picături de apă să ajungă în locuințele noastre. Domnul Virgil Nicoară, directorul REGIEI AUTONOME APĂ — CANAL, pentru că despre domnia sa este vorba, a răspuns cu amabilitate solicitării noastre.

— Așadar domnule director, după Revoluția din Decembrie prin reorganizarea IJGCL a apărut Regia Autonomă Apă-Canal. Vă rugăm, să prezentați în cîteva cuvinte pentru cititorii noștri cum este organizată regia pe care o conduceți.

— La ora actuală avem două secții „de apă” în Arad: una ce se ocupă de rețelele și arterele care sînt pe vatra orașului, iar a doua (Uzina II de apă) face toată captarea și aducțiunea apei în localitățile de pe Valea Mureșului. Cea de-a treia secție, cu sediul la Sebiș, aprovizionează cu apă orașele și comunele de pe Valea Crișurilor. În Arad mai avem secția „canal” situată la Stația de epurare, precum și cea pe care o numim STIV, de utilaje și reparații specifice gospodăririi comunale, în speță alimentării cu apă și canalizării. O altă secție execută bransamente și lucrări de reparații capitale, mai mici, pentru regie.

— Dintre toate acestea este vreuna mai importantă și care vă creează probleme deosebite?

— Fiecare, luată în parte, își are importanța ei. În ce privește problemele, necazurile ce se ivesc, noi avem obligația să le rezolvăm prompt, astfel ca oamenii să nu sufere din cauza noastră. Că se întâmplă cîteodată din cauza întreținerii necorespunzătoare a rețelelor de apă, să fie mai multe probleme în municipiu, aceasta se datorează faptului că aici sînt cele mai multe rețele și cele mai vechi.

Nu întotdeauna materialele pe care le-am folosit au fost de cea mai bună calitate și... de pildă, în centrul orașului, cu toate modernizările încercate, nu prea am avut voie să spargem și să ne facem meseria ca lumea.

— De cîte „uzine de apă” dispuneți și ce capacitate au acestea?

— Avem de fapt două „uzine de apă”. Cea veche (a cărei construcție a început în 1970) de pe strada Ineului, cu o capacitate de 250 litri pe secundă și, Uzina II. Ambele pot produce aproximativ 240.000 metri cubi de apă pe zi.

— Din această cantitate cît revine municipiului Arad?

— Aproape toată, folosită pentru consumul cetățenilor și a agenților economici. Doar două puțuri alimentează Cuticiul, Macea și Sînmartin, precum și comunele din împrejurimile municipiului.

— Ce ne puteți spune despre rezerva subterană de apă a Aradului?

— După cîte știu eu la noi se află unul dintre cele mai mari bazine subterane de apă potabilă din țară. Specialiștii

Convorbire cu domnul VIRGIL NICOARĂ, directorul Regiei Autonome Apă — Canal

apreciază că este un zăcămint uriaș, ce poate ajunge la peste 15 metri cubi pe secundă. Oricum această rezervă este subestimată!

— Care sînt cauzele risipei de apă în Arad? Indiferența consumatorilor sau starea precară a rețelelor?

— Și una și cealaltă. Ce se întâmplă? Unele armături din instalații sînt necorespunzătoare și acolo se scapă (pierde) multă apă. Vă dau un exemplu: o fisură de jumătate de milimetru poate determina, într-o lună, o pierdere de pînă la aproximativ 14 metri cubi de apă. Este foarte mult! Alte cauze țin de neglijența unor consumatori pe care nu-i deranjează că robinetul nu se închide și picură, sau apa curge continuu, că flotorul de la bazinul WC este defect și apa nu se mai oprește... Totodată, faptul că la noi tarifele pentru apă au fost foarte mici și s-a plătit o sumă infimă, i-a determinat pe unii oameni să nu-și pună problema economisirii.

Așadar, și din partea noastră, dar și a beneficiarilor noștri trebuie să se manifeste tendințe de înlăturare a risipei. Pentru că, inevitabil, după criza de hrană, cea de energie... va veni chiar dacă noi nu dorim, și o criză de apă!

Apa pe care o bem, o folosim pentru spălat, la preparat mîncarea sau în industrie, pe noi, Regia Autonomă Apă-Canal ne costă destul de scump. Pentru informarea cititorilor: noi avem două trepte de pompare. Una funcționează în puț și datorită căreia apa este refulată, trece prin stația de tratare (prefiltrare, decan-

tare, filtrare) și apoi în rezervoare. Din acestea, prin a doua treaptă de pompare (un grup de pompe mari de 600 KW) apa se pompează spre oraș. Întreaga operațiune presupune un mare consum de energie. De aceea, trebuie să se știe de către fiecare consumator că atunci cînd face risipă de apă risipește și energie electrică. La noi energia electrică reprezintă aproape 70 la sută din prețul de cost!

— Totuși, cît costă apa la Arad?

— Trebuie să vă spun că la noi sînt prețuri mici, poate cele mai mici din țară. De exemplu, la populație 12,80 lei m.c. Dacă se depășește norma de 280 litri pe om și zi (110 l apă caldă și 170 litri apă rece) se aplică un preț majorat, care este de 30,50 lei m.c., la fel ca și la agenții economici.

— Care sînt preocupările actuale ale Regiei Autonome Apă-Canal?

— Una dintre preocupări este cea privind contorizarea. Mergem pe ideea schimbării contoarelor vechi. Pentru aceasta am intrat în legătură cu firma germană ZENNER (firmă producătoare de contoare, înființată în 1903, în prezent la a treia generație, care a reușit să reziste în fața concurenței prin calitate și preț redus) — și împreună cu Regia de Termoficare și IAMSAT să constituim o societate mixtă și să realizăm această contorizare, ce presupune contoare pentru apă rece, caldă și termoficare.

Totodată, ne preocupă depistarea și, evident, remedierea defecțiunilor ce determină pierderi de apă din rețea. Pentru aceasta am contactat o firmă din Oradea care ne va furniza aparate de depistare a pierderilor care sînt în rețele (în pămînt). Acestea să le spun „detectoare”, foarte sensibile, determină fisura din conductă, indiferent din ce material este confecționată aceasta (PVC, metal, azbociment).

— Ce oferă arădenilor aceste contoare?

— În primul rînd măsurarea corectă, exactă a consumului de apă. Atunci vom fi convinși cu toții că plătim ceea ce consumăm sau ceea ce risipim. În această situație nu va fi numai consumatorul (populația) ci și furnizorul de apă, pentru că dacă un aparat măsoară în plus sau în minus cineva pierde, ori cel care plătește, ori cel care furnizează.

— În incheiere ce-ați dori să le transmiteți beneficiarilor dvs., arădenii?

— Să aibă încredere că vom încerca să gospodărim, cît vom putea mai bine această prețioasă bogăție din zonă — APA. Că interesul nostru este să nu frustrăm cetățenii în nici un fel, iar prin introducerea contoarelor nu umblăm să-i jecmănim, ci dimpotrivă, să fie un câștig de ambele părți.

— Vă mulțumesc!

Material publicitar realizat de GABRIELA GROZA

(urmare din pag. 10)

și în Germania tot așa a fost după război, cind nu citea nimeni literatura germană, dar toată lumea citea Biblia, care s-a realizat! Numai după ce s-a reșezat Germania în spiritualitate a reinceput Kant să le spună ceva, iar apoi a început să se redescopere Holderlin și alți mari poeți! Doresc să amintesc aici că s-au descoperit cărți de poezie pe frontul german, care au ramas intacte, nedeschise de cei care le-au luat cu ei pe front! Singura carte deschisă de soldați pe front a fost Biblia! În vremuri de restriște nu se mai citește literatură, se citește spiritualitate! Și noi, românii, trăim această vreme! Așa cum se citește de intens la ora actuală Biblia, ea nu s-a mai citit niciodată în istoria poporului român! Acuzăția care se face că românii nu mai citesc, e o eroare! Se citește foarte mult, dar nu se mai citește ceea ce se citea în timpul dictaturii! Înainte se citeau cărți care făceau subterane dezinețe, în vreme ce acum nu mai interesează. În prezent avem misiunea să punem temelia Bibliei! Aceasta pentru că sintem popor creștin. După ce se va reșeza aceasta, iarăși se va relua literatura! E o prostie, ca poet, să te grăbești să vii tu în frunte, cind trebuie să vină în frunte Hristos! E o înțelegere greșită a lucrurilor. Și se pling oamenii degeaba! Și atunci nu fac nimic! Mergeți în Biserici și puneți o temelie acolo unde se cere acum a se pune! E corectă interpretarea acestei situații în care ne aflăm, așa cum o fac eu? Sinteti filolog, trebuie să găsim rădăcina aparentului dezinteres, care în realitate nu-i un dezinteres! Acum începe o mutație!

E. S.: În afară de Blaga și Eminescu, atît înainte de-a pleca la studii în Germania, cît și după ce v-ați întors de acolo, ca un mit a străjuit în creația dvs. poetică imaginea satului transilvănean. Vă întreb, ce reprezintă astăzi satul ardelean pentru poetul Ioan Alexandru?

I. A.: Mi-a apărut după Revoluție o carte intitulată: **BAT CLOPOTELE ÎN ARDEAL**, probabil că nu ați văzut-o dar am să v-o dau cind voi mai reveni la Arad, în luna viitoare, ea nu se mai găsește în librării, s-a epuizat foarte repede. Este o carte despre satul transilvănean. Am scris-o în perioada în care a început dezastrul distrugerii satului, cind am dat o replică la ce înseamnă satul românesc. Eu cred că satul se va reface, așa cum se va reface cultura română și cum se vor reface toate celelalte lucruri care au fost distruse în timpul dictaturii. Dar, încă o dată vă spun, el renaște din nou de la Biserică și de la Cimitir, de la tradiția noastră creștină. Eu cind mă duceam acasă în satul meu natal atît înainte de Re-

voluție, dar și după Revoluție, țineam predici în Biserică, cu riscurile cunoscute. Acum, după Revoluție, oameni care nu au venit niciodată la Biserică, vin și ei alături de ceilalți credincioși. În prezent pot să spun că întreg satul s-a regăsit în Biserică! Oricît este de sărăcuță Biserica, oamenii vin acolo duminica și își iau viața în serios. Din nou Biserica e plină de copii! Putem spune că întotdeauna cloșca satului a fost Biserica! În jurul ei era strînsă toată viața satului. Iată că se reface acest sat! Prin asta, cum spune Blaga, există „veșnicia la sat”, prin aceasta vom dăinui, pentru că sintem un popor agrar. Popoarele agrare sint cele mai tenace în istorie. Un japonez spune că vor supraviețui în istorie popoarele care nu și-au pierdut satul; care nu și-au pierdut legătura cu pămîntul, pentru că pînă la urmă tot pămîntul ne hrănește! Sintem o țară bogată. O țară care pînă în virful munților este scaldată în verde! La noi

este posibil, spre deosebire de alte țări, atît pășunatul, cît și agricultura, într-o viață normală. Deci vom supraviețui în măsura în care vom putea relucra acest pămînt, la intensitatea la care trebuie. Vom rămîne un popor agrar spre fericirea noastră, ca un popor stabil. Sigur că vom face electronică, că vom face multe alte lucruri legate de industria modernă, pentru că e firesc să nu putem face cu toată populația agricolă, dar nu vom pierde niciodată legătura cu satul; avem Biserică la sat, avem școli acolo, școli sănătoase, cu legi organice, avem proprietari de pămînt cu 10-20 de hectare, crescători de animale, cu toții, în numai cîțiva ani, dacă vor lucra bine, dacă vor lucra ca lumea, pot să devină milionari, oameni bogați!

E. S.: Înțeleg că satul a rămas și va rămîne pe mai departe un „pilon”, de meditație pentru poetul Ioan Alexandru!...

I. A.: Sigur că da! Un partid țărănesc cum este al nostru, care este și creștin-democrat, spune exact situația în care ne aflăm! Ne refacem națiu-

nea, ne refacem satul, ne refacem Biserica! Sint cele trei elemente fundamentale: națiunea, care cuprinde pe toți românii, satul cu toată bogăția pe care o are și Biserica, în jurul căreia trebuie să ne reunim cu toții! Noi ne-am luptat foarte mult să fie toate probleme centrale puse! Imi spunea un multimilionar american: „Nu vă grăbiți, să nu faceți prostia pe care am făcut-o noi, să izgonim oamenii de la sate la orașe! America dacă se va prăbuși vreodată, se va prăbuși prin faptul că, și-a distrus țărănimea! Noi — a continuat americanul — cu numai trei la sută din populație lucrăm pămîntul! I-am băgat pe oameni în zgîriie norii din marile orașe ale Americii! Materiile prime sint limitabile! Iar noi i-am rupt pe oameni — majoritatea erau fermieri cu moșii mijlocii — de la rosturile pămîntului! „În acest plan America trece printr-o mare criză. Ei se tem de China care este cea mai mare

GRIGORE VIERU

Mare român, mare poet, mare patriot; iată cum poate fi caracterizat în numai cîteva cuvinte GRIGORE VIERU! Poeziile sale sint oglinda inimii, din ele răzbat dragostea, dorul, iubirea de țară. Cele mai scumpe lucruri pentru Grigore Vieru sint; țara și buletinul de cetățean al României.

Pornind pe firul vieții sale, spre origini, aflăm că s-a născut la 14 februarie 1935 în localitatea Pererita, pe malul Prutului, după școala primară și secundară făcute în satul de obirșie și la Lipscani, frecvențează Facultatea de Filologie a Institutului „Ion Creangă”, din Chișinău. Debutul poetic se înscrie în anii studenției, devenind mai apoi un poet al copiilor, pe care îi adora. Literatura pentru copii fiind mai tîrziu dublată de problematica fundamentală care este omul. A scris de asemenea manuale, antologii, ediții, eseuri contribuind la formarea unei comori a spiritualității românești de dincolo de Prut.

OGLINDA INIMII

Vorbind despre poetul, românul Vieru iată cum se auto-definiște: „— Numele de familie și prenumele: — Eu. Anul de naștere? Cel mai tînr an, cind se iubeau părinții mei. — Originea? — Ar și semăna, dealul acel din preajma codrilor. Știu toate doinele. — Profesiunea? — Imi iubesc plaul. — Părinții? — Am numai mama, — Numele mamei? — Mama — Ocupația ei? — Așteaptă. — Ai fost supus judecății vreodată? — Am stat niște ani închis: în mine. — Rubedenii peste hotare ai? — Da. Pe tata. Îngropat. În pămînt străin. Anul 1945”.

Dintre operele sale amintim: **MUZICUȚE** (1958), **LA FEREAȘTRA CU MINUNI** (1960); **BUNĂ ZIUA, FULGILOR, FAT FRUMOS CURCUBEUL**; **CE POEZIE ȘTII TU** (1961) **CUM MI-AM ÎNVĂȚAT BAIATUL CIFRELE ȘI NUMARATUL** (1963); **CEASORNICUL PĂDURII, VERSURI** (1965); **POEZII DE SAMA VOASTRĂ** (1967); **NUMELE TĂU** (1968), **MAMA** (1975); **UN VERDE NE VEDE** (1976), **CEL CARE SINT**.

VOICHIȚA MOȚ
Studentă

Convorbire realizată de
EMIL ȘIMĂNDAN

(continuare în pag. 16)

Într-un articol de fond, publicat în ziarul „Românul” din Arad cu ocazia morții lui Caragiale, scris de către Vasile Goldiș, la un moment dat ni se relatează următoarea întâmplare:

„A fost o clipă de adîncă emoție pentru noi, cînd azvară, la serbările de la Blaj, maestrul, cine știe sub povara căror nedrepte apăsări ce-a îndurat în cursul carierei sale literare — a făcut mărturisirea: — Eu nu sunt satiric — eu sunt sentimental!

În ochii aceia atît de vii și atît de clari a trecut atunci, ca o străfulgerare semnificația adîncă și adevărată a artei căreia s-a închinat maestrul...”

Relatarea aceasta pune într-o lumină nouă personalitatea atît de complexă a marelui autor a „Scrisorii pierdute”, scoțînd în evidență o altă dimensiune a caracterului său, aceea sentimentalitate de care s-a lăsat pătruns, nu o dată, în ultimii ani ai vieții, în epoca berlineză.

Este interesant de remarcat că latra aceasta sentimentală a lui nenea Iancu apare mai ales în raporturile pe care le are cu ardelenii, raporturi destul de strînse în ultimii ani ai vieții. Izolat la Berlin, departe de țară, scriitorul simțea probabil nevoia să aibă o patrie și un popor, să se integreze în mod util în procesul de dezvoltare al acestui popor. Poate că în contextul acesta trebuie privit articolul „1907 din primăvară pînă în toamnă” și desigur că aici trebuie căutate impulsurile sentimentale care-l mînuiau spre Ardeal.

Din Bucureștiul de care fugise, îl izgoniseră Cațavencii și Tipăteștii și toată acea plevușcă pe care a infierat-o cu bisturiul mușcător al ironiei; spre Ardeal îl atrăgea caracterul ponderat al transilvănenilor și mai ales lupta lor nobilă și mare, dăruirea pentru o cauză înaltă, care au declanșat probabil struna cea tainică a inimii lui Caragiale. Spre Arad îl atrăgea faptul că aici era inima acestei lupte, orașul de pe Mureș fiind încă din 1908 centrul organizării Partidului Național Român din Transilvania. Ge-

mult mai susținută de la „Românul” din primăvara anului 1911 și prietenia cu fruntașul politic Vasile Goldiș, directorul ziarului.

Colaborarea cu Caragiale la ziarul „Românul” începe în primele luni ale anului 1911, într-o vreme cînd se adîncea tot mai mult ruptura dintre fruntașii politici arădani, oameni cu rosturi importante în rîndurile Partidului Național Român și în viața politică și culturală a Transilvaniei. Este vorba de dimensiunile dintre grupul de scriitori și politicieni

pondere mai mare în viața politică și culturală a provinciiilor de dincoace de Carpați, astfel că din 1908, Aradul devine centrul luptei de emancipare națională dusă de P.N.R. pînă la 1 Decembrie 1918.

Fără a fi organul de presă acreditat al P.N.R., ziarul Tribuna are program național, luptînd, așa cum se menționa în actul comemorativ zidit în fundația palatului Tribunei: „pentru apărarea și reîntegrarea națiunii românești în drepturile ei istorice, pe acest pămînt străvechi românesc, pentru izbînda deplină și finală a cauzei sale și pentru stăpînirea deplină și desăvîrșită și de veci a limbei, culturai și naționalității românești în aceste părți de locuri...”

Reușind să adune în paginile sale pe unii dintre condeerii de frunte ai epocii, ca: Ioan Slavici, George Coșbuc, Octavian Goga, Ștefan O. Iosif, D. Anghel, A. D. Xenopol, Nicolae Iorga, Emil Girleanu, Ilarie Chendi, Bogdan Duică, Mihail Sadoveanu, Ion Agirbiceanu, Sextil Pușcariu și încă mulți alții, alături de unele condee locale, ca Rusu-Șirianu, Vasile Goldiș, Roman Ciorogariu, Tribuna realizează un puternic curent de opinie intrasigentă românească, sub influența căreia, în 1905, congresul de la Sibiu al P.N.R., pe temeiul programului lucrat de arădanul Vasile Goldiș, pe vremea aceea colaborator frecvent al Tribunei, proclamă intrarea P.N.R. în activitatea parlamentară.

Lucian Emandi

CARAGIALE ȘI ARADUL (I)

nerația Unirii își clădește esafodajul gîndirii sale social-politice în cele două ziare arădene: Tribuna și Românul, care reușesc să producă o adevărată cotitură în gîndirea epocii respective.

Numele lui Caragiale este prezent în presa arădană încă la „Tribuna poporului”, unde publică într-un număr din luna mai 1907 o „Fantezie bucureșteană”, semnată Caragiali. Peste un an același ziar ia apărarea maestrului în procesul pentru plagiat cu Caion, iar în iulie 1907, în articolul „I. L. Caragiale intim” Horia Petra-Petrescu, sub pseudonimul Ilie Marin, ne relatează pe larg vizita ce i-a făcut-o scriitorului la Berlin.

Dar nu aceste apariții sporadice în paginile Tribunei îl vor lega de arădeni, ci colaborarea

din jurul ziarului Tribuna din Arad, „tinerii oțeliți”, cum le plăcea să se numească ei și comitetul Partidului Național al Românilor din Ardeal și Ungaria.

Ziațul Tribuna din Arad ia ființă în 1897, sub titlul „Tribuna poporului”, după ce Tribuna din Sibiu fusese ingenunchiată de către comitetul P.N.R., iar unii dintre redactorii ei: Ion Rusu-Șirianu, Ilarie Chendi, Bogdan Duică, sînt scoși din redacție. Ființează sub acest titlu, sub direcția lui Rusu-Șirianu, pînă în 1903, cînd Tribuna sibiană sistîndu-și apariția, ziarul din Arad ia numele de „Tribuna” și devine una dintre cele mai importante organe de presă ale românilor din Transilvania, contribuind prin apariția sa la Arad ca orașul de pe Mureș să aibă o

FUNDAȚIILE ȘCOLARE ALE EPARHIEI ARADULUI (I)

În decursul timpului Episcopia Ortodoxă Română din Arad a avut spre administrare mai multe fundații, care aveau drept scop valorificarea potențialului intelectual al tineretului român prin acordarea de burse sau alte forme de sprijin. Fundațiile erau constituite din bunuri care nu făceau parte din patrimoniul Episcopiei, dar erau date spre administrare acesteea de către fondator. Episcopia era ajutată în această muncă de un comitet ales în acest scop, iar în actul conducerii trebuiau respectate „prevederile” (literale) fundamentale, care reflectau dorința fondatorului. Fundațiile erau, de asemenea înzestrate cu personalitate juridică.

Pînă la despărțirea ierarhică, fundațiile erau administrate de către Mitropolia din Carloviț. Într-o cuvîntare ținută de Mitropolitul Andrei Șaguna în data de 5 martie 1865 la Carloviț, referindu-se și la aceste fundații, spune că sînt de două feluri, și a-nume, „fundații bisericești”

și „fundații filantropice”. Unele din acestea au fost întemeiate de către români, iar altele aveau drept fondatori, creștini de alte naționalități, în schimb fundațiile înființate de către aceștia erau „fără restrîngerii locale sau naționale”. Între aceștia amintim: fundația pentru acordarea de burse, înființată de Sava Tökölly; fundația arhimandritului Zelic; „fundația alumnală a fericitului Arhiepiscop și Mitropolit Stratimirovici, (care) „încît o cunosc — afirmă Șaguna — se putu împărțîși din ea și alți tineri, care nu sînt de naționalitate sîrbească — ceea ce s-a întîmplat cu mai mulți tineri români”. O altă fundație amintită de către Andrei Șaguna, este și cea a negustorului român Ioan Trandafir din Neoplanta, din anul 1863, „din care după voia lui din urmă, vii a se ajuta patru tineri români de religia noastră din Transilvania — căci fondatorul era transilvănean — și încă cîțiva tineri sîrbi. Asemenea caracter are, după părerea mea — continuă A.

Șaguna — și fundația Arhiepiscopului și Mitropolitului Moise Putnic, care testă un capital de 6.000 fl. spre a se ajuta din dînsul patru studenți săraci de religia lui. Și fiindcă dînsul a fost Mitropolitul întregii națiuni sîrbești și românești, pentru aceea credu, că după lăsarea confesională a acestui testament să se împărțesească și tinerii români de religia fondatorului din beneficiul acestei fundații.

După despărțirea ierarhică, aceste fundații erau administrate de către Episcopia Aradului. Acestea s-au înmulțit, ajungînd ca în fiecare parohie mai mare să existe o fundație școlară. Astfel, în urma unui ordin circular dat de către Episcopia Aradului, în anul 1878, prezintă conspectul parohiilor unde există asemenea fundații, de către fiecare protopop. Un interesant conspect al „fundațiilor bisericești, școlare și eparhiale din protopresviteratul Aradului la finele anului 1877”, prezintă protopopul Ioan Rațiu. Prima comună amintită

este Pecica unde exista o fundație intitulată „Fundația română greco-ortodoxă școlară”, avînd drept scop, „ajutorarea pruncilor săraci cu cărți pentru învățămînt”. Numele fondatorului este Traian Vertaci, economist în această localitate. Literale fundamentale datează din anul 1856, fundația avînd un capital la sfîrșitul anului 1877, de 4028 fl. și 47 cr. Alt fondator în Pecica este și Gavrilă Constantin, inspector „dominial în Jimbolia”. Literale fundamentale datează și ele din 1856. Fundația cîra administrată de către Epitropii bisericii ortodoxe române. O altă localitate unde există o asemenea fundație școlară avînd același scop, este Micăla-ca. A fost înființată din osîrdia administrației locale în anul 1869, fiind administrată de către George Cosma, avînd un capital la sfîrșitul anului 1877 de 321 fl. și 93 cr.

Diac. CORNEL CLEPEA

RAPORTURILE DINTRE PARLAMENTUL ȘI GUVERNUL ROMÂNIEI (I)

COORDONATELE DEMERSULUI

a. În analiza și interpretarea textelor constituționale care reglementează raporturile dintre Parlament și Guvern vom avea în vedere mai multe coordonate, printre care și concluzia relativă la regimul semi-prezidențial.

b. Acceptând ideea abordării sistemice a puterii de stat cu toate consecințele ce derivă din aceasta, precizând deja că teoria separației puterilor în stat în prima sa formă este non-științifică constituind „unul din cele mai convingătoare și mai tipice exemple despre deformările și ravagiile pe care o concepție le poate cauza în știință”¹⁾ putând fi considerată ca „pură sofistică” sau o „aparență ipocrită”, făcând efectiv abstracție de unicitatea statului²⁾, în cele din urmă fiind amendată chiar de autorul ei, prin blocajul de idei la care a ajuns, relativizând-o substanțial, putem afirma că nu există, organ sau structură statală ale căror funcții să nu interacționeze. O funcționare coerentă a organelor (de stat) nu este posibilă, nici de conceput, dacă nu există unele relații între ele, iar inexistența unor asemenea relații le neagă independența.³⁾

Astfel spus, toate autoritățile publice înstitute prin Constituție sînt elemente ale sistemului puterii de stat. Aceasta este a doua perspectivă din care vom examina raporturile dintre Parlament și Guvern.

c. În fine, chiar dacă în Constituție este consacrat un capitol special privind raporturile Parlamentului cu Guvernul (fapt asupra căruia vom reveni) nu ne vom rezuma doar la acelea pe care a înțeles legiuitorul constituant să le reglementeze în mod expres, în acest capitol al Constituției, deoarece ne-am autoamendat demersul. Putem afirma, și nu afirmăm pur și simplu, că nu există funcție a Parlamentului care să nu fie în interrelație cu diferitele funcții ale Guvernului. Că unele dintre acestea sînt mai importante și proeminente este de asemenea un fapt de necontestat, dar ne vom strădui să le evocăm, cit este posibil pe toate, pornind de la funcțiile Parlamentului și găsind corespondențe în activitățile Guvernului.

În structura sistemului pute-

rii de stat consacrat de Constituție raporturile dintre Parlament și Guvern reprezintă piatra unghiulară a regimului. Aceasta este cu siguranță motivul pentru care în constituție i s-a consacrat acestui aspect un capitol special. (cap. IV.).

RAPORTURILE DINTRE PARLAMENT ȘI GUVERN.

A). RAPORTURILE POLITICE.

Făcînd parte din sistemul organelor statului, funcționînd între Parlament și Guvern, ce reprezintă osătura oricărui stat, se statornicesc diferite categorii de raporturi.

În primul rînd, între cele două autorități prin excelență politice, născute prin succesul luptei pentru putere stau ca fundament raporturile politice, politica fiind rațiunea lor de a exista.

Aceste raporturi politice pot fi dintre cele mai bune ori pot deveni foarte tensionate.

Constanța, fragilitatea ori labilitatea acestora depind de foarte mulți factori dintre care putem enumera:

1. De faptul dacă este asigurată majoritatea confortabilă în cele două camere ale Parlamentului.

2. De stabilitatea sau fragilitatea forțelor politice care au cîștigat alegerile.

3. Cînd este vorba de coaliții în lupta pentru putere, cit sînt de durabile și consolidate aceste alianțe politice.

4. De capacitatea de acțiune, mobilizare și de aderență a opoziției parlamentare.

5. De modul pozitiv sau negativ în care se desfășoară guvernarea.

Este de domeniul evidenței că aceste raporturi politice au o înrîurire covârșitoare asupra raporturilor juridice dintre cele două autorități. Atmosfera politică cordială, tensionată sau conflictuală se materializează în raporturile juridice prin intermediul cărora coabitarea politică continuă sau se curmă definitiv. De regulă conflictele politice se rezolvă prin mijloace juridice.

Regăsindu-se în obiectul raporturilor juridice, analizîndu-le pe acestea din urmă volens-nolens examinăm și raporturile politice.

B. RAPORTURILE JURIDICE

Printr-o evaluare globală a raporturilor dintre Parlament și Guvern, reglementate de Constituție, putem să le clasificăm în 2 mari categorii: raporturi de subordonare (de dependență) a Guvernului față de Parlament și raporturi de cooperare (de conlucrare) dintre cele două autorități.

1. RAPORTURILE DE SUBORDONAREA GUVERNULUI FAȚĂ DE PARLAMENT.

1.1. Acordarea investiturii.

Este o fericită întimplare a demersului nostru că începutul, cu care oricum trebuia să începem, marchează primul raport de subordonare a Guvernului față de Parlament: constituirea echipei guvernamentale.

Se alege mai întii, ca de altfel în orice regim parlamentar, cele două camere ale Parlamentului (Camera Deputaților și Senatul) prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat. Apoi Parlamentul, astfel constituit, în ședință comună a celor două camere, după dezbateri, acceptă programul și acordă încredere Guvernului cu votul majorității deputaților și senatorilor (art. 102 al. 2). În baza acestei investituri Președintele numește Guvernul care nu este altceva decît o confirmare și o nominalizare a investiturii. (Un tandru ceremonial).

Ca aspect liminar al problemei puse în discuție subliniem deponența totală a Guvernului față de Parlament în ce privește constituirea formației guvernamentale complete, dependența pe care o echivalăm în termeni filosofici cu raportul dintre cauză și efect. El este emanația Parlamentului.

Investitura Guvernului este condiția sine qua non a existenței sale și primul timp juridic de importanță cardinală în ce privește raporturile dintre Parlament și Guvern, fiind punctul de început al funcției de informare și control al Parlamentului, echivalent ca importanță în întreaga existență a Guvernului, de la nașterea sa și pînă la dispariție, cu punerea în cauză a responsabilității politice a Guvernului.

Este de asemenea, în altă ordine de idei, un motiv fundamental pentru care am afirmat că în realitate Republica semiprezidențială română funcționează în fapt ca un regim parlamentar.

În ce privește instituirea guvernului se mai impun însă cîteva precizări pe care le considerăm importante:

În primul rînd, faptul că investirea echipei guvernamentale este condiționată de „acceptarea” programului de guvernare.

Introducerea termenului de „acceptare” în cuprinsul art. 101 al. 1 din Constituție este, după opinia noastră, mult mai adecvat decît cel de „aprobare” care a fost folosit în proiectul de Constituție. Deși la

prima vedere, „acceptarea” ar putea crea nelămuriri, indeciziune sau chiar ambiguități, s-a recurs însă cu siguranță la această formulă pentru a nu „lega” a nu „obliga” prea mult Parlamentul de programul Guvernului și astfel acesta să nu și mai poată exercita deplin controlul asupra modalităților și rezultatelor guvernării. Acceptarea nu creează dependența aprobării.

În al doilea rînd, faptul că în caz de remaniere guvernamentală sau de vacanță a postului, Președintele revocă și numește la propunerea primului ministru pe unii membri ai Guvernului (art. 85 al. 2) fără a mai fi necesară nici o investitură din partea Parlamentului. Tot la fel, în situația în care primul ministru și-a prezentat demisia, a fost revocat, și-a pierdut drepturile electorale, a devenit incompatibil ori a decedat, Președintele va desemna un alt membru al Guvernului ca prim-ministru interimar fără a mai fi nevoie de o nouă investitură pe perioada interimatului (art. 106 al. 2).

Credem că nu a fost o „abaterere” a Constituției, ci, dimpotrivă, în mod deliberat s-a recurs la acest artificiu, o simplă remaniere neputînd fi condiționată de un alt program și o altă investire.

Acest prim raport constituțional fundamental, de dependență a Guvernului față de Parlament, vizînd constituirea formației guvernamentale ilustrează cu toată claritatea substanța politică de bază unică a Parlamentului și Guvernului identificată în partidul cîștigător în alegeri. Este în realitate o transsubstanțiere a elementului politic. O eventuală majoritate confortabilă în Camere a vreunui partid sau a vreunei coaliții solide pune Președintele statului (care poate fi și el reprezentantul partidului învingător) în situația de a se conforma la „numirea” echipei guvernamentale, dispozițiilor primite de la statul major al partidului sau coaliției învingătoare prin intermediul parlamentarilor.

În intimitatea ei, în plan politic investitura și numirea echipei sînt pur formale iar o separație a puterilor astfel constituie o metaforă.

MIHAI RUJA,
procuror șef adjunct
a Procuraturii județului Arad

1). Marcel de la Bigne de Ville-neuve. La fin du principe de la separation des pouvoirs. Si-rey Paris. 1934. pag. 9

2). Jellinek. L'Etat moderne et son droit. trad. Fardis. Paris 1911 — 1913. II. pag. 161.

3). M. de la Bigne. op. cit. pag. 39

GHEORGHE ȘORA

Cumînțonia pămîntului

La timplesună timpulnțelepciunii
Și riuri pe obraz rămîn
cumînți,
Și brazdele se numără cu anii,
La cei ce nu demult ne-au
fost părinți.
Rămăși în poze ca la un izvor
Ce urcă-n stele cumpăna
fîntînii,
Goi ca pămîntul ne privesc în
taină,
Ei, taina adincimilor, bătrînii!
Pe fețele scriind semînătate,
Ei adevăruri dau, de soare
dornici,
Și-un giulgi nepămîntesc
precum trecutul
Îi ține-n lutul datinei
statornici.
E cumpănirea caldă a tăcerii,
Sînt harul alb al vîrstelor
Și cumînți,
Iar brazdele se numără cu
anii
La cei ce nu demult ne-au
fost părinți.

Arta poetică

Trec razele poemului spre
toamnă
Și pașii mi-i adună amintirea,
Din pomul de cunoaștere al
vieții
Eu am cules un fruct de preț:
iubirea.
Vibrează cald buchetele de
rouă
Ce-am adunat-o de pe flori în
vară,
Iar inima la orice adiere
A visului începe să tresară.
Privighetori am prins lingă
vocale,
Suind candoarea meșteră în
tril;
Peste zăpezi am semănat
iubire
Și zimbet cu petale de april.
Din vorbele bătrînilor uitate
Am scos al proșpețimilor
motiv
Și m-am legat cu inima de
spice,
Să simt izvorul lor definitiv.
Din primăveri am strîns cu
sîrg nectarul
Și-aprinderea culorilor
fierbinte,
Ca mierea înțelesului de
taină
Să se restrîngă-n faguri de
cuvinte.

Dărăsim aeroportul „Narita” cu autocarul „NTB”.

Se circulă pe partea stîngă și am tot timpul senzația că intrăm în coliziune cu autovehiculele ce vin din sens opus. Pînă la Tokio, aflat la 30—40 kilometri depărtare, autostrada suspendată pe piloni giganti de beton armat serpuiește printre fermele și orezăriile desenate perfect geometric. Încă nu realizez că sînt pe pămînt japonez. Privim pierduți prin parbrizele laterale și doar video caseta cu desene animate ce ne este proiectată ne trezește la realitate. Sîntem intradevăr în țara electronicii ultraperfecționate, în țara aflată într-o cursă contracronometru cu SUA, în vederea realizării proiectului de dezvoltare a ordinaroarelor din a cincea generație pentru care s-au in-

Club Hotel, undeva în partea nord-estică a marelui oraș. Hotelul se află la marginea lacului din imensul parc Ueno. Pe o suprafață de circa 100 de ha, se pot întîlni o serie de instituții de cultură și artă: principala sală de concerte a capitalei, Muzeul național de artă japoneză și Galeriele de artă frumoase. Tot în parc, Kan-eiji și Toshogu, precum și cea mai mare grădină zoologică din lume.

E mare festival de vară la Tokio. Afișe enorme ornamentează bulevardele, vitrinele supermagazinelor și holurile hotelurilor te invită în Ueno Park pentru a participa la serbările tineretului. În fiecare primăvară, marele parc găzduiește sărbătoarea cireșilor în floare (Sakura) la care participă mii

fel de pompoasă ca și o banală prăvălie de mărunțișuri. Și numai intrînd pe ușile prevăzute cu clopoței sau celulă fotoelectrică îți poți da seama de marca magazinului, în care ești întîmpinat cu acele „perfecte”, inclinări ale trunchiului și palmele întinse pînă la nivelul genunchilor. Lăsînd la o parte serviabilitatea ireproșabilă a vinzătorilor, am fost surprins în mod neplăcut de răceala lor cu tendințe de eleganță. Am avut ocazia să cutreier raioanele unui supermagazin al firmei „Mitsui”, la al cărui parter eram singurul vizitator. Ce stranie senzație! Nici un zgomot, nici o șoptă. Și în dreptul fiecărei teșghele, întîmpinat de aceeași plecăciuni protocolare, fără nici un zimbet, de parcă aveam de-a face cu roboți.

S-a innoptat de-a binelea în Tokio. Șiruri neîntrerupte de autoturisme proiectează dungi luminoase pe autostrada de sub ferestrele hotelului, îndreptîndu-se spre Ginza unde valoarea metrului pătrat de teren atinge sume exorbitante. Magistrala se formează nu departe de Gara Ueno și, cale de vreo doi kilometri, coboară spre sud pînă la Chiyoda-Ku, zona centrală a Tokio-ului.

Hokke Club se vrea un hotel sobru, capabil să satisfacă toate dorințele musafirilor săi. Cu 1500 yen, poți închiria o cameră dublă, în stil european, ce-ți oferă tot confortul. Există și camera de hotel tipic japonez (ryocan) pardosite de tatami (rogojini de 1 metru pe 2) și mobilate conform tradiției nipone. Sînt mai scumpe decît camerele europene, dar indiferent de alegerea făcută, turistul găsește pe pat un kimono de interior, cu briul împletit, papuci de casă și de baie. Este ținuta cu care se poate circula prin toate spațiile hotelului, chiar și în restaurante fără a ieși însă în stradă. La fiecare etaj există o baie japoneză ce poate fi folosită în comun de bărbați și femei. În fața oglinzilor ce cîmpușesc pereții, se găsesc scăunele joase și vase de plastic în care se prepară soluția de spălat. Se folosește un prosop pătrat de pluș, cu care se freacă corpul sub jetul dușului mobil și, în fine, cei ce doresc pot rămîne în continuare în micul bazin, umplut cu apă fierbinte și prevăzut cu trepte.

... Tokio e obosit. Chiar dacă ora e înaintată, în Ginza, Akasaka, Shinjuku sau Roppongi începe viața de noapte. În sunetele șamisenului, tokiotii se lasă în mrejele sake-ului și vorbelor dulci ale urmașilor celebri gheșe Manryu.

JAPONIA (III)
NOTE DE CALĂTORIE

de Cosmin Valentina

vestit în decurs de 10 ani mai multe sute de milioane de dolari. Și nu în ultimul rînd, în țara sakurei, a muntelui Fuji, a legendelor gheșe și a unui minunat popor, care între galopul economic și manifestațiile pentru pace își mai găsește puțin timp și pentru ikebana, adică pentru aranjamentele florale.

În fine la orizont apare Tokio, cenușiu, gigantic, înfricoșător și enigmatic, adăpostindu-și și cele 11 milioane de suflete, cu care deține locul 3 în rîndul megalopolisurilor, după Sao Paulo și Mexico City. (Într-un alt clasament stabilit de Business International Corp, Tokio ocupă locul doi în lume printre orașele cu cel mai ridicat cost al vieții).

Tokio înseamnă „capitala de răsărit” și este a treia capitală a Japoniei, după Nara și Kyoto. Pînă în 1968, cînd împăratul Matsuhito și-a mutat curtea de la Kyoto la Tokio, actuala capitală niponă se numea Edo. Și, odată cu apariția în istorie a denumirii de Tokio, începea, pentru Japonia miraculoasă eră Meiji cu adinci și novatoare transformări ce aveau să se facă simțite în mai toate domeniile vieții din țara Soarelui Răsare.

Sîntem cazați la Hokke

de japonezi. Adevărat simbol național și foarte prețuit de niponi, cireșii reprezintă o adevărată fascinație estetică pentru Țara Soarelui Răsare. Înflorirea cireșilor care sînt cultivați mai cu seamă ca plante decorative — reprezintă un adevărat eveniment național, iar mijloacele mass media relatează zi de zi progresul dinspre sud spre nord, al înfloririi lor. Pretutindeni se organizează sărbători pentru admirarea florilor la care participanții sînt seduși de fascinația efemerului și frumosului.

Sînt nerăbdător să văd strada și spectacolul ei. Pentru cazul în care ne-am rătăci, primim o hartă și cartea de vizită a hotelului. Dealtfel, nu e deloc greu să te rătăcești în Tokio. Străzile înguste cu care am făcut cunoștință la prima ieșire seamănă atît de mult între ele, încît e suficient să faci o piuetă cu ochii închiși, pentru a nu mai ști din ce parte ai venit și încotro te duceai. Pentru un străin, imensele și multicolorele reclame luminoase nu spun absolut nimic. Totul e scris cu pitoreștile semne japoneze (Anji), renunțîndu-se la traduceri în limba engleză din motive de conservare a limbii. Un supermarket poate avea o firmă la

Momente din istoria presei arădene

Revista „Hotarul” din Arad a apărut în anul 1933, apreciat de marele nostru scriitor, istoric și critic literar G. Călinescu drept „momentul 1933”, cel al „noii generații”. Interesul pentru literatură al „noii generații”, evidențiază tot G. Călinescu, s-a manifestat și prin apariția unei mari mulțimi de reviste „pe tot cuprinsul țării”. Așa au fost bunăoară „Gînd românesc” (Cluj), „Abecedar” (Brad), „Provincia literară” (Sibiu), „Gîndul vremii” (Iasi), „Pagini literare” (Turda), „Familia” (Oradea), „Brașovul literar și artistic”, „Relief dunărean” (Brăila) etc. Pe această nouă linie se înscrie și „Hotarul” din Arad, atît prin referirile permanente la principalele reprezentanți (L. Blaga, N. Iorga, Vasile Pirvan, M. Eliade, Emil Cioran etc.), cit și prin orientarea ei în concordanță cu multitudinea de idei ale „noii generații”. Între acestea și „provincialismul cultural”, în sensul lui pozitiv, promovat de către mulți dintre criticii „noii generații”, în ideea evidențierii „localismului creator”, prin literatură, folclor, estetică, istorie și alte domenii ale culturii.

Primul număr al revistei este cel din mai 1933, și ea va apare pînă în 1940. De la început, din articolul O VORBĂ spusă înainte, cuprins în numărul 1, se evidențiază programul revistei. Precizindu-se că realizatorii ei vor fi „Ecoul depărtărilor dinspre soare-apune, năzuind să facem din el cîntec plin de lumină...”, „acea care caută cumînțenia scrisului și mai ales adevărul lui”, și nu „cenaclu literar” sau „biseriță de permanentă birfă”, sînt evidențiate orientările principale: să redea „starea faptică”, din această parte de țară (și nu „simple teorii”), despre care „atît capitala, cit și majoritatea centrelor populare din cuprinsul țării, cunoaște infinit de puțin”, și „fără cuvînt de vrajbă”, să-și spună „credința”, atunci cînd au convingerea că sînt „acea care se găsesc mai aproape de adevăr”. Întregul cuprins justifică pe deplin orientarea revistei și, după părerea noastră, la un nivel care-i onorează pe toți cei care au trudit la scrierea și editarea ei.

Comitetul de redacție era format din membri „Ateneului Popular Arădean” și anume: Barbu Pompiliu, dr. Ciuhandu Gh., Constantinescu Al., Găvănescu. Eduard, Lupas Octavian, Olinescu Marcel, Negură Al., Păun Mihai, Isaia Tolan și Vuia Tiberiu. Pe parcurs (începînd cu 1935) au mai fost

cuprinși și P. Bogdan, Dr. Cornel Radu, Crișan Ascaniu, Filipaș I., Moțiu Gh., Pascu P., Popovici Șt. și I. Pogana, mai ales că din 1937 pe lingă cei din redacție membri ai „Ateneului Popular”, au fost incluși și cite un reprezentant al societăților culturale ASTRA, INSTITUTUL SOCIAL-BANAT — CRIȘANA — despărțămîntul Arad și CONCORDIA. Redacția cuprindea deci pe cei mai apreciați profesori, istorici, ziaristi, poeți și alți intelectuali ai Aradului din acea perioadă.

Dintre ei, prin operă și prin aportul la editarea revistei, se detașează AL. NEGURĂ, poet de o mare sensibilitate, căruia i-au revenit multiplele obligații redactionale mai ales în primii trei ani. El este autorul mai multor volume de versuri, SĂRMANUL PESCAR (1926), FULGI (1927), PARODII ADEVĂRATE (1930), RĂUTĂȚI MICI PENTRU OAMENI MARI,

paginile revistei nu numai că nu au beneficiat de recompense materiale, ci, dimpotrivă, au susținut-o efectiv din propriile salarii, destul de modeste și ele. REVISTA, sublinia permanent prof. Găvănescu, un om de o probitate morală ireproșabilă, nu A FOST niciodată o afacere ci UN IDEAL, pentru toți colaboratorii ei, care trebuiau să caute singuri resursele materiale necesare, găsind ecou la mii de oameni de bine, întrucît cheltuielile cu editarea, nu se puteau recupera din vânzare, mai ales că au refuzat, conștient, practica publicării de reclame și anunțuri, atunci destul de la modă.

ALEXANDRU CONSTANTINESCU, era și el profesor (de limba și literatura română) la același liceu „Moise Nicoară”. Foarte apreciat de către elevi prin căldura, densitatea, spiritul elevat și bogata informație, lecțiile deveneau astfel, o adevărată desfătare pentru toți cei

„climat intelectual” încît au făcut din ea „o școală model”, iar din anii petrecuți aici de către elevi „ani de neuitat”, atît prin orizonturile deschise acestora, „cît și prin datoria morală” pe care o contractau, după cum evocă Șt. Augustin Doinaș în amintirile sale întituate semnificativ „Templul tinereții mele”.

DR. GHEORGHE CIUHANDU, profesor universitar și istoric, este cunoscut pentru bogata sa activitate de investigație a trecutului istoric al Aradului, dînd la iveală lucrări remarcabile, dintre care mai ales ROMÂNII DIN CÎMPIA ARADULUI a devenit de referință. Era și posesorul unei cunoscute biblioteci proprii, numărînd cîteva mii de volume, cu destule incunabule și cărți vechi de mare valoare. În redacția revistei „Hotarul”, urmărit ca studiile și articolele cu conținut istoric să aducă cit mai multe date noi, pentru că astfel, treptat, să fie conturată o imagine cit mai cuprinzătoare a trecutului nostru.

GHEORGHE MOȚIU, profesor de limba și literatura română, fire sensibilă și meditativă, cu un dezvoltat spirit de observație, pe lingă activitatea redactională îl găsim prezent în paginile revistei, număr de număr, cu versuri și cugetări dovedind o cunoaștere adîncă a celor mai variate aspecte ale vieții. În cadrul unor discuții, vorbind despre variatele aspecte ale activității din școală, manieratul și experimentalul profesor ținea să evidențeze că „Piinea nu depinde în primul rînd de cuptorul în care este coaptă, ci de aluatul din care e făcută”. Era un mod de exprimare care-l caracterizează, în concordanță cu preocupările-i literare, de această dată raportat la un aspect prea adesea uitat în procesul educației.

OCTAVIAN LUPAȘ, de profesie avocat, s-a impus și ca reputat cercetător în domeniul istoriei, studiile sale fiind cunoscute și apreciate de către istoricii din întreaga țară. Îmi amintesc cum în ultimii ani ai facultății distinsul și reputatul meu profesor, academicianul David Prodan, știînd că sînt din părțile arădene mi-a recomandat să urmăresc ca bibliografie lucrările lui O. Lupas, ba, mai mult, să iau legătura cu el ceea ce, firesc, am și făcut.

Prof. dr. ALEXANDRU ROZ

Revista „HOTARUL” din Arad în anii 1933-1940 (I)

epigrame (1932), ARDEALUL (1941) și ECOUL TĂCERII (1972). Totodată este prezent, număr de număr, în paginile revistei cu versuri, schițe, nuvele, istorie literară etc.

Sînt, de asemenea, nume remarcabile toți ceilalți: EDUARD GĂVANESCU, profesor de istorie la Liceul „Moise Nicoară”, s-a impus ca un intelectual de primă mărime nu numai prin exemplarea sa activitate didactică ci și prin preocuparea permanentă, cu rezultate devenite de referință, în domeniul cercetării trecutului nostru istoric, în special al Aradului, unde a descins în toamna anului 1927. Studiile lui, multe apărînd în paginile „Hotarului”, dovedesc seriozitate, competență și un permanent spirit de autoexigență științifică. În discuțiile purtate adesea în legătură cu necesitatea unei reviste culturale la Arad și de aici, la activitatea depusă în cadrul redacției revistei, evitînd, prin modestia-i cunoscută, să se refere la propria persoană, a insistat, de fiecare dată, asupra seriozității membrilor redacției și a colaboratorilor. Asupra eforturilor dezinteresate depuse mereu în vederea înscrierii revistei pe traiectoria obiectivelor fixate și permanentele și feluritele strădanii pentru rezolvarea greutăților materiale cu care au fost confrunțați, încît semnatarii creațiilor literare și a celorlalte articole incluse în

prezenți la ele. Aceleași note caracteristice le întîlnim și în colaborările și contribuțiile la reușita revistei „Hotarul”. Era (după cum notează E. Găvănescu în evocările de peste ani), „ardelean după mamă, de la Agirbici — și după tată bucu-reștean”.

Tot profesor la Liceul „Moise Nicoară”, era și MIHAI PĂUN, venit la Arad în 1930 și predînd limba și literatura română la liceul amintit. Personalitate vioaie, plină de umor și energie, cu o temeinică și bogată pregătire, intolerant cu tot „ce evada din justete”, s-a stins de tînră la vîrsta de 51 de ani. Prieten apropiat cu Al. Negură, s-a manifestat ca unul dintre intelectualii de vază ai Aradului în perioada interbelică și prin aportul la revista „Hotarul”.

De la Liceul „Moise Nicoară”, în contextul fenomenului cultural al Aradului, nu putea lipsi ASCANIU CRIȘAN, directorul liceului o perioadă îndelungată (1920-1947). Profesor de matematică, aplecat cu predilecție spre lecțiile de astronomie, a rămas în memoria unui șir de generații drept un organizator de excepție. Este cel ce a impus acea așa-zisă „severitate care trebuia să domnească între profesori și elevi”, și care, împreună cu admirabilii săi profesori, au creat în instituție un asemenea

Convorbire cu poetul și senatorul de Arad IOAN ALEXANDRU

(urmare din pag. 11)

tori de dinainte de evenimentele din Decembrie '89 care în acele timpuri au avut diferite funcții pe linie de stat ori de partid. Vă întreb domnule Ioan Alexandru, în ce măsură v-ați păstrat prietenii literare cu acei scriitori care astăzi sînt marginalizați, chiar jigniți și murdăriți de o parte a criticii literare și a presei de scandal?

I. A.: E o întrebare foarte frumoasă și venită de la un om cu suflet! Toate prietenii mele s-au păstrat! N-am pierdut nimic! Sigur că nu ne vedem atît de des! Dar nici atunci nu ne vedem atît de des! Aveam un concept biblic foarte frumos.

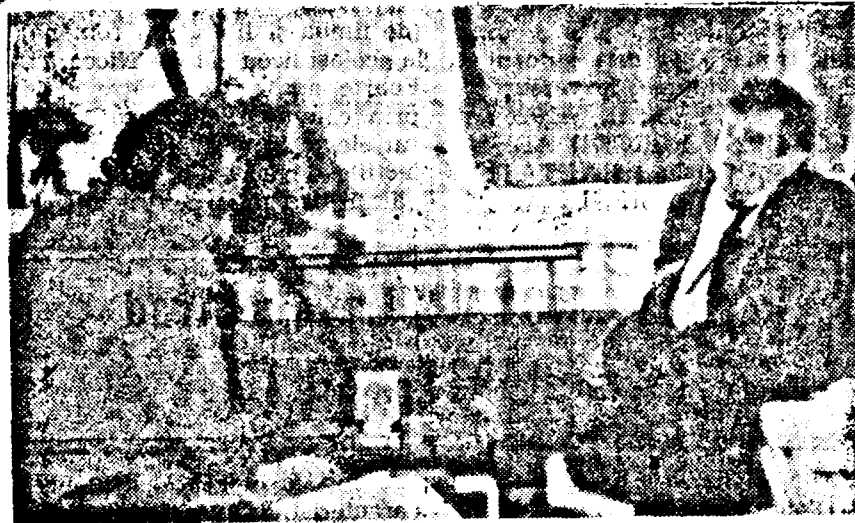
E.S.: Vă rog să mă scuzați că vă întrerup. De pildă cînd prozatorul și conducătorul de revistă, ori de Asociație literară D. R. Popescu organiza o seară în Ardeal, la Cluj ori în alt oraș al Transilvaniei, vă invita și pe Dumneavoastră! Cînd poetul Adrian Păunescu Cutrelera cu cenaclul „Flacăra” provinciale țării, adesea îl invita și pe poetul Ioan Alexandru să se întâlnească cu publicul tînăr! Exemplele ar putea continua, mă presc însă doar la acestea două!

I. A.: Cred că am fost primul după Revoluția din Decembrie '89 care l-am vizitat pe Adrian Păunescu, cînd acesta se afla bolnav în pat! Am fost cu priet, chiar de mai multe ori, să-l pun pe picioare! Cînd a avut lipsă de mine, am fost de foarte multe ori la el, iar la D.R. Popescu poate că am fost primul după Revoluție care am mers cu trista de ardelean să-l duc ceva și să plîngem împreună, să-l mîngîi într-un anumit fel!

E.S.: O parte dintre scriitorii noștri au reintrat cu destulă ușurință în mișcarea literară postrevoluționară, pe cînd alții, care au avut diferite funcții în anii dictaturii, reintră cu timiditate în noua viață politică a țării! Par încă foarte complexați!...

I. A.: Vreau să vă spun că pe nici unul dintre marii scriitori de dinainte de Revoluția din Decembrie '89 care mi-au fost prieteni nu i-am uitat. Am rămas același prieten cu GRIGORE VIERU (zilele trecute a stat pînă la ora două noaptea la mine acasă), cu MARIN SORESCU, ANA BLANDIANA, FANUȘ NEAGU, D. R. POPESCU, ION GHEORGHE. Despre toată această generație nu am nici un sentiment că am greșit în ceea ce privește ce am scris înainte de Revoluție despre opera lor. Sînt mari scriitori! Revoluțiile nu nasc scriitori! Nu văd ce scriitor a

apărut, de rangul acestora, după Revoluție! Să mă ierte Dumnezeu, toți cei amintiți, mari scriitori au fost și mari scriitori au rămas! În acest sens se pot da foarte multe exemple similare din literatura universală. Eu am fost o rezervă, în sensul că nu m-am băgat în politică, deși am fost chemat de prietenii mei scriitori să fiu făcut șef de revistă, de pildă! Am avut noroc și cu soția mea, și cu înțelegerea lucrurilor, că nu m-am băgat înainte în politică. Dacă aș fi fost cu ei și în politică, nu aș fi putut face mare lucru după Revoluția din Decembrie '89.

În orice caz, în partidul acesta în care mă aflu în prezent, nu aș fi avut ce căuta! Și, ca atare, dacă ne-a separat ceva după Revoluție este faptul că eu am intrat într-o luptă mai acerbă decît ei, profitînd de faptul că eu am fost în Revoluție, pe data de 21 Decembrie '89, în vreme ce pe ei nu i-am văzut pe acolo! Poate că au fost, dar, repet, eu nu i-am văzut! Iertați-mă, asta a fost! Acuma a venit și ceasul meu! Eram pregătit de mult timp! Pe temeiul Bibliei pentru acest eveniment! Pe cînd ei nu au avut nici un contact cu Biblia! Dacă ar fi frecventat și ei Biserica, nu ar fi fost nici o problemă în legătură cu trecerea lor de acolo aicea! Nefrecventînd în trecut Biserica, acum șocul pentru ei este foarte mare. Iată, aceasta este singura deosebire dintre mine și colegii mei scriitori pe care i-am amintit!

E. S.: Ce v-a intristat cel mai mult după Revoluție?

I. A.: Cel mai mult m-a intristat faptul că aproape 3.000.000 (trei milioane) de copii au fost omorîți în țara noastră prin avorturi! Aceasta este tristețea mea cea mai mare! Iar în al doilea rînd

că nu s-a acceptat în fruntea CONSTITUȚIEI, în numele atotputernicului, textul pe care l-am propus! Ziua în care s-a votat Constituția, pentru motivul arătat, a fost o zi neagră pentru mine în Parlament, a fost un doliu național, nu mi-ași fi putut crede că colegii din Parlament să nu accepte pe DUMNEZEU în fruntea Constituției României! După ce a fost Revoluția, după ce am trecut toate celelalte rele care s-au abătut în acest timp, venim, acum, a doua oară și-i luăm poporului român pe DUMNEZEU din fruntea Constituției! Prima dată ni l-au luat comuniștii,

de păcătos, nu ai voie să faci acest lucru! Cine ești tu ca să ridici piatra împotriva fratelui tău? Vreau să-ți spun că și eu am fost în unele situații de către ziaristi ca să spun rele despre unul și altul! Aș fi putut să o fac dacă nu m-aș duce la Biserică! Însă dacă mă duc la Biserică este cu neputință să fac acest lucru! Și încerc să mă pot împărtăși cu trupul lui Iisus Hristos! Ce să am eu cu frații mei? Fiecare a fost pus în atîtea și atîtea situații grele, a trecut prin atîtea necazuri, strîns cu ușa, atunci cum pot să judec eu situațiile acestea?! Cel mai rău este — repet ce am spus la o conferință de presă — că în momentul în care noi murim, cel mai mult ne trage spre pămînt și ne îndepărtează de Dumnezeu este faptul că ne aducem aminte de relele altora mai degrabă decît de relele noastre proprii!

E. S.: Cum vedeți dvs., în momentul de față, reconcilierea națională într-o țară în care aproape toate clasele și păturile sociale s-au învrăjbit după evenimentele din Decembrie '89? După opinia dvs. trebuie să fie judecați și pedepsiți foștii comuniști?

I. A.: În Biblie scrie foarte clar: „Nu judecați, a mea e răzbunarea!”. Eu nu m-aș putea băga în nici un proces declarat unor foști comuniști! Iar în al doilea rînd trebuie făcută o distincție între comuniști de conjunctură și între aței. Problema nu este comunist sau necomunist! Problema este aței și credincioși! Sînt oameni care nu au fost comuniști, dar sînt aței. Au fost oameni la închisoare, care nu au fost comuniști, dar au fost aței! Iar în Parlament, în lupta mea, răutățile cele mai mari le-am simțit nu între comuniști și necomuniști, ci între aței și creștini! Cum spunea Mircea Druc: „Formulați corect întrebările ca să le puteți rezolva corect!”. Problema este foarte clară și constă în deosebirea între aceste două soluri! Iar între acestea există un război tacit, dar noi nu îl facem cu forța armelor, ci un război tacit în privința iubirii de Hristos!

(Va urma)

ION MILOȘ: Singur la turnirul poeziei

Criticul Hakon Zeylon, în ziarul de dimineață al Partidului Tărănist Suedez, vorbind despre un poet care „cunoaște forța interioară a cuvintului”, îl considera

pe acesta (și) „un luptător nobil, precum Don Quijote” dar „pe cînd cavalerul îl avea pe Sancho, poetul nostru se bate și lucrează singur”. Comentîndu-i un recent volum, Ulf Malmqvist socotește că se află în fața „unei cărți abundînd de nestemate” pentru ca, în sfîrșit, Christer Hermansson (în „Arbetet”) să afirme: „literatura suedeză ar fi fost mai săracă fără scriitori precum Kallifatides, Thinz și mai ales Jon Miloș”. Despre acesta din urmă vorbeau și ceilalți. De fapt, după numele lui adevărat, despre Ion Miloș. Premiul pentru poezie al orașului Malmö, pe 1991 (de remarcat că premiul pentru proză a revenit unui chiar suedez — romancierul Bjorn Ranelid, era și așa mult pentru un juriu nordic și... glacial să acorde lauri premiali unui nou-venit în literatura suedeză, și încă dintr-un est-european ținut confuz delimitat pentru cei de acolo și într-o confuză, încă, stare socio-po-

litico-culturală pentru trăitorii de aici). Dincolo de valoarea morală a premiului (ignorînd și faptul că el aduce destule coroane suedeze), pentru Ion Miloș acesta înseamnă, în sfîr-

șit, începutul recunoașterii oficiale a unui statut. Trebuie să amintim că în 1983, presa literară jugoslavă îl acuză că (împreună cu un grup de scriitori suedezi) vrea să răstoarne nici mai mult, nici mai puțin decît socialismul din Jugoslavia. Mai mult: cînd junele Ion Miloș (născut în Banatul sîrbesc) a plecat la Paris să-și desăvîrșească studiile, fusese privit deja cu suspiciune, iar după căsătoria-i cu o suedeză (și plecarea-i cam precipitată în țara ei), lucrurile căpătaseră, în „ochii oficiali”, un caracter clar de trădare. Colac peste pupază, deși a făcut eforturi remarcabile pentru literatura română, tîlmăcind un număr de cărți în suedeză, confrății care scriu în limba pe care el o consideră ca fiind și a lui, l-au primit cu destule rezerve. Deși, de ce n-ar recunoaște-o destui, n-au lipsit nici unii ce-i căutau cu tot dinadinsul prietenia (de, o traducere în suedeză nu e la îndemîna

oricui!). A depus aceeași trudă și pentru scriitorii din fosta Jugoslavie, țara în care s-a născut (deși în leagănul limbii române) și, în ultima vreme, se pare că sînt destule semne de (fie ea și cam tîrzie) acceptare. Și cu toate acestea, Ion Miloș este un însingurat. Aș îndrăzni să afirm, chiar unul disperat. Dar care nu renunță la luptă. Născutul în Sîrbia, școlatul în Franța, locuitorul Suediei și purtătorul de dor al României, scriînd în tot atîtea limbi a ajuns să exclame: „În patru limbi”. Se poate vedea cine sînt / În nici una din ele nu sînt înțeles! Asta după ce, renunțînd îndelungată vreme la fireștile-i orgolii de poet, a tradus enorm, și dacă acum aruncăm o repede privire peste ceea ce a realizat poate s-ar cuveni să-l privim altfel. „Peste virfurile”, de fapt, prima traducere în suedeză a unui volum de poezii eminesciene. Tot el a dăruit nordicilor prima tîlmăcire din Cioran („Silogisme amărăciunii”). A alcătuit o antologie de proză românească. Doar în 1990 a publicat în editura „Simposion”: „O biserică plină de fluturi” de Ana Blandiana, „Destinul și alfabetul” de Marin Sorescu, „Copacul simfonic” de Geo Bogza, „Cum indigenii și-au pierdut dreptul la călătorie” de Mircea Dinescu (să marcăm și antologia poezilor disidenți: „Adevărul merge cu capul spart pe stradă” din 1989). Acum are în pregătire: „Istorie și utopie” de E. Cioran, „Dumnezeu s-a născut în exil” de H. Vintilă și „Solitarul” lui Eugen Ionescu. E mult, e puțin? Adăugați o antologie de poezie sîrbă, un roman de Bozin Pavlovski, poezii de Vesna Parun și Slavko Mihalic, o panoramă a poeziei jugoslave — 153 de poeți care scriu în 13 limbi („români-yu-

goslavi” fiind Slavko Almajan, Ioan Flora, Petru Cîrdu, Felicia Mariana Munteanu, Ileana Ursu și, iată, găsînd timp și pentru... Ion Miloș!). După lista asta năucitoare ne îngăduim, fiindcă la rîndu-i și-a îngăduit, să trecem și „Pa fyra sprak” („În patru limbi”), propriul său volum de poezie. Dar nu în ultimul rînd, firește. După cum s-a văzut, poezia sa a fost primită pe măsura-i meritată. Iar Brenda Walker i-a tradus un volum de poezie în engleză: „Prin urechile acului” (la „Forest Books”). De ce nu i-am cunoaște unele poezii de-ale sale scrise în românește? „Luceafărul”, „România literară”, „Tribuna”, de curînd, au făcut un frumos gest, oferînd fiecare cîte o pagină întregă mai noilor sale poezii. Să adăugăm altele, acum. În momentul încredințării lor mi-a mărturisit: „Sînt tare necăjit... ce-ți dau acum sînt, de fapt, strigăte. Tot ce se face politic azi, în România, nu merge bine... „Fără scutier, cu o armură, în fond fragilă, Ion Miloș e totuși hotărît să rămînă în arenă. Turnirul poeziei nu are sfîrșit.

FLORIN / BĂNESCU

P.S. La puțin timp după încheierea acestor rînduri am avut o convorbire telefonică, neașteptată. Ion Miloș mă întreba, de la Malmö: „ce mai e nou la Arad?”. Cu acest prilej am aflat că se află sub tipar cărțile lui E. M. Cioran, Marin Sorescu, Ștefan Augustin Doinaș, Ioan Alexandru, Eugen Ionescu, traduse de el. Și-a definitivat volumele de poezie: „În cer la Păltiniș” și „Dimineți cu ochi de lacrimi” (în limba română) și „Rădăcinile fulgerului” (în suedeză, și o versiune românească pentru o editură din Novi-Sad.) Traduce acum, din Bacovia și Blaga.

Poezii de ION MILOȘ (Suedia)

Doar...

România și Adevărul
Sînt ca orbul cu mutul
România nu poate să-l vadă
Adevărul n-are voie să
vorbească
Părinții au făcut pact cu
diavolul
Copiii refuză să crească
Speranțele mor de lincezeală.
Timpul șchiopătează și cîntă
din fanfare
Viitorul merge cu capul
aplecat
Femeile vînd luminări și inimi
E frig în nervi și-n case
Viața cade ca o frunză moartă
Icoanele își ascund fețele
și plîng
Încă o istorie spînzurată.

Doar Carpații au rămas
aceiași
Eminescu și Dumnezeu.

Decret

De azi dimineață
Pisicile nu mai au voie să
prindă șoareci
Acum e rîndul șoarecilor
Să prindă pisici.
De azi dimineață
Oamenii nu mai au voie
să moară pentru adevăr
Acum e rîndul adevărului
Să moară pentru oameni.
De azi dimineață
Oamenii nu mai au voie să se
roage la Dumnezeu
Acum e rîndul lui Dumnezeu
Să se roage la oameni.

În veci pomenirea lor.

Poetul

S-a ridicat Poetul
A răsturnat un tron de monștri
Și-un cuib imens de vipere
Și-a dat oamenilor libertatea.
După un timp
Au venit oamenii la Poet
Să se plîngă
Că le-a mincat porcii libertatea.
Ieșiți din lături
Le zise Poetul plîngînd
de neputință
Și s-a dus în pădure
Să culeagă mure.

Postul Mare

În ziua în care te-ai născut
N-a murit nici un om în lume.
Atunci începuse Postul Mare
Ziua cea mai curată din an
Mi-a spus ursitoarea.

Stau cu fruntea în palme
Și mă gîndesc la pomii roditori
Ei mor mai repede decît pomii
ceilalți
Și mă gîndesc la mieii
Care beau laptele stelelor
căzătoare
Ei trăiesc mai mult decît mieii
ceilalți
Gîndul este opera focului
Abia după ce trece vîpaia
se vîd trîndafirii
Și aripile verzi ale stîncilor.
Timpul nu m-a îndepărtat
de copilărie
Amintirile mele
Nu sînt decît niște biserici
deschise
Spre Dumnezeu — Viața
Unde încep luminile.

Duiliu Zamfirescu la Măderat

În literatura română este binecunoscut conflictul dintre cei doi mari scriitori clasici, Ioan Slavici și Duiliu Zamfirescu, polemica ieșind uneori din albia cavalierismului literar. La baza conflictului a stat convingerea critică a lui D. Zamfirescu — formată se pare în 1901 — când a și fost exprimată în presă — cum că lumea descrisă de Slavici, a „Podgoriei“ (arădene) și pusteii de vest — ar fi una cu totul ireală, străină de specificul românesc. Asta după ce D. Zamfirescu scrisese o elogiasă prefață, în 1888, la volumul lui Slavici, „Novele“. Polemica s-a amplificat în anii următori, incluzând și alte cauze și personalități literare.

Frapat la început, apoi contrariat de opera „Siriană“ a lui Ioan Slavici, de personajele și climatul descris, mult diferite de cele din „Jumez“ Dunării de jos, din opera sa D. Zamfirescu hotărăște a se convinge la fața locului. Astfel, în 1901, venind de la Viena, se oprește la Arad, iar de aici face o călătorie în „Podgorie“. Se pare că a pornit de la Păuliș,

apoi prin Ghioroe, Cuvin, Covașinț la Șiria — localitatea pe care intenționat nu o menționează în scris — punctul terminus fiind satul Măderat („Măghirat“!). La Măderat a și fost găzduit, foarte probabil la o „colnă domnească“ în vii, aparținând uneia dintre personalitățile politice și culturale românești (S. Bocu, S. Ispravnicu, familia Mocsonyi?). De fapt D. Zamfirescu vorbește despre o vizită la Măderat, ca punct principal, perfectată se pare din timp. S-ar părea că „gazda“ cu proprietate la Măderat l-a însoțit încă de la Arad.

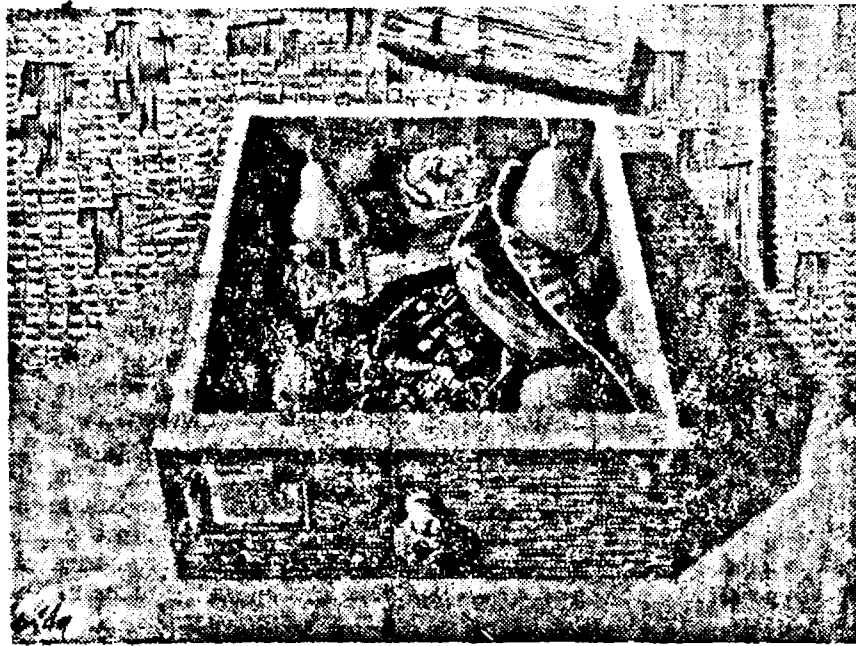
Cum e firesc, în micul petriplu prin „Podgorie“, D. Zamfirescu n-a „întilnit“ nici „sămădai“, nici pe acei „băieți săraci“ ai pusteii (szegény leginyek), nici un „Budulea“, „Tanda“ sau o „Mara“ — personaje ale operelor lui Ioan Slavici.

Mirifica și cu totul aparte „lume“ de aici nu i se descoperea lui, cu rădăcini într-un climat mult diferit, și, într-o scurtă vizită. Dealtfel, deși spirit cosmopolit prin origine și instruire, nici Slavici n-a reușit să pătrundă în adâncimea climatului „reghetesc“, dovadă opera inspirată de aici.

Oamenii din „Podgorie“ și rustă, rămneau pentru D. Zamfirescu așa cum îi recepțase din opera lui Slavici: „un neam de flințe, care parcă ar trăi pe o latură, unde deva într-o lume stranie...“

Dar, în afara conflictului literar, pentru „Podgoria“ noastră și mai cu seamă pentru Măderat, vizita marelui scriitor român rămâne un fapt de mare importanță și legitimă mândrie.

prof. PAVEL COCIUBA

ONISIM COLTA: „Sertar“

● continuări ● continuări ● continuări ● continuări ●

Eminescu în durată eternă

(urmărire din pag. 9)

lica Română, Secția Botoșani, Centenar M. Eminescu 9—11 iunie 1989, în colțul din dreapta tricolorul, în mijloc fotografie, poetului, alături semnătura sa. În stînga, jos, cifra 100.

Durata eternă a creației eminesciene a adevărit întru totul ceea ce poetul avusese în presimțirea genului său și așteptanuse, în versurile ultimei poezii „La steaua“, „Icoana stelei cea murit / Încet pe cer se suie / Era pe cînd nu s-a zărit / Azi o vedem și nu e“.

Partea dreaptă a albumului conține o imensă medalie, realizată de Societatea Numismatică Română, Secția Chișinău, reprezentîndu-l pe Eminescu cu un luceafăr alături, medaliile aparținînd S. N. R. București, Secției Arad, Chișineu Criș, Botoșani, Birlad, Suceava.

Pășind pe dalele acestui anotimp, gîndim că această expoziție va col. (r) Vasluianu Costachi, dăruită

nouă, a fost încărcată de înalte valențe, de adîncă simțire românească, a fost o sărbătoare a frumosului. O carte de vizită de onoare a Orașului de pe Mureș.

Ovidiu Cornea

(urmărire din pag. 5)

abisul este întotdeauna neliniștit și această neliniște mi se pare un semn de normalitate.

— Ce își dorește cel mai mult omul de cultură și directorul de teatru Ovidiu Cornea?

— Ca un arădean născut în această urbe, am un ideal la care gîndesc în momentele mele întime. Sala teatrului — cumin strălucitoare, cu lume îmbrăcată frumos, unde să vină și proaspeții privatizați „milionarii“ de azi sau cei care își vor face suma la anul, să transforme foaierele și toată incinta într-un loc de mondenitate și oțetodată și de sărbătoare culturală. Nu știu dacă este un vis realizabil, dar, eu ca arădean, cred în puterea de regenerare culturală a locuitorilor acestui frumos oraș.

— Vlsați frumos, domnule director, așa încît vă dorim ca măcar o parte din ele să se materializeze în stagiunea al cărui gong de începere a și sunat!

Dan Iordănescu

(urmărire din pag. 5)

vințe, iar demersurile noastre sînt total diferite. Consider chiar o performanță să nu seamăn de loc cu Ea.

— Aș adăuga, că această situație este rară în teatru și se întimplă doar în cazul unor mari personalități artistice. Spectacolele dvs. de la Teatrul Național bucureștean și de la Teatrul Levant au cunoscut un mare succes de critică și de public. Ce proiecte artistice imediate aveți în atenție?

— Pentru spectacolul aniversar al Teatrului Național din București voi începe curînd repetițiile la „D-ale carnavalului“, iar la Teatrul Levant, voi reprezenta, avînd-o în distribuție pe Leopoldina Bălănuță, o adaptare după o carte de mare succes „Douăzeci de ani în Siberia“. La Arad voi reveni în primăvara sau la începutul verii cu un proiect dificil și ambițios, un musical... Îndrăznesc să sper că va fi ceva deosebit, un musical ce se va numi Ulissimbad, ce va interesa sper, deopotrivă, pe tineri și virstnici. Dacă voi reuși să fac toate aceste lucruri va fi foarte mult. Și perfect! Din punctul meu de vedere, desigur!

— Vă dorim, de pe acum, mult succes!

Fluierul lui Avram Iancu

(urmărire din pag. 8)

La înmormîntare i-a cîntat taraful de lăutari din Deva, amintindu-ne de aprecierea făcută de Avram Iancu în urmă cu 7 ani domnișoarei Elisa Circa în legătură cu măestria cîntatului la vioară, așa de mult apreciată de el. A fost o întimplare ori o acțiune bine gîndită de prietenii săi — atunci persoane cu funcții oficiale — care-i cunoșteau gustul și aprecierea cîntatului la vioară?

Prea se îmbină toate într-un ton armonios ce-și avea reflectare în sufletul Iancului ca să putem fi de o altă părere!!!

Iată o latură a personalității lui Avram Iancu care se cere a fi bine cunoscută și evocată de oamenii competenți, mai ales că acum „Romana“, dificilă de cîntat la fluier, dar Iancu o cunoștea și o cînta perfect, a fost reactualizată în părțile Sibiului.

Avram Iancu va supraviețui în memoria noastră și a tuturor generațiilor ce vor urma, scria George Barițiu în nr. 21/1 noiembrie 1872 din revista TRANSILVANIA, dar la actele lui de vitejire din tinerețe, zicem noi, trebuie adăugată și latura lui muzicală din timpul pribegiei care, după cum i-a spus lui Aron Denșușianu, A FOST PETRECEREA LUI

După zece ani Iuliana Isivitoaga Iimiu

Intrevedere cu medicul veterinar

IULICA VOINEA(II)

(Urmare din nr. 2)

E.S. În numărul precedent al suplimentului „RELIEF” ne-am oprit la „oportunistii de ieri și de astăzi”. Ce doreți de fapt să ne spuneți?

I.V. Mă refeream la faptul că foarte mulți dintre foștii activiști de partid, utece și sindicat, dar nu numai ei, chiar și foarte mulți directori de întreprinderi și instituții, care înainte l-au „venerat pe odios”, astăzi îl injură de mama focului. Când au fost sinceri, înainte de evenimentele din Decembrie '89, ori astăzi? Îmi pun această întrebare deoarece am trecut prin multe situații în care am fost nevoit să intru în conflict, direct sau indirect, cu o serie de foști activiști de partid, unii chiar cu funcții importante la județana de partid, care de la „amvonul” instituției politice pe care o reprezentau predicau „indubitabile slogane marxisto-leniniste” amenințând cadre didactice și tineri care frecventau pe ascuns diferite biserici ortodoxe sau neortodoxe că vor fi dați afară din învățământ și școli. Ei bine, acești foști tovarăși activiști de partid imbuibați în huzur comunist, cu salarii astronomice față de muncitori, mai posedau, prin diferite tertipuri specifice dictaturii, numeroase animale, în special oi nedecarate. Cu prilejul diferitelor recensăminte ale animalelor am depistat ciobani în flagrant delict, care pășteau oi nedecarate peste culturile cetățenilor. De fiecare dată au fost scoși basma-curată prin intervenții de sus, de la Direcția agricolă, ori de la Comitetul județean de partid, prin verdictul „Lasă-l în pace — că paște oile tovarășului cutare sau cutare și că nu ar fi bine să afle...”. Adică, să nu afle că activiștii mărunti nu au luat toate măsurile ce se impuneau pentru a ascunde ilegalitatea pe care o practica un anumit demnitar! Dar iată că astăzi, cu cea mai mare nerușinare foștii activiști de partid ne învață economia de piață! Dar nu numai că „se străduiesc” să ne învețe, ci o și „aplică” demonstrativ, înfruptându-se cu plăcere din noua libertate, în urma căreia se pot îmbogăți cit mai gras! În același timp muncitorii care înainte trăiau numai din salarii, ori țărani care trăiau din ceea ce li se oferea în urma „normelor” realizate la ceape, au rămas la fel de săraci — mulți au ajuns chiar șomeri — în vreme ce foștii tovarăși și acoliții lor se imbuibă în pensii frumoase ori au devenit cei dinții capitaliști ai României! Înainte ne-au ținut predici în „biserica comunisto-marxistă” de la învățământul politico-ideologic, tunind și fulgerind împotriva proprietății private, iar astăzi își încalcă „predicile” pe care le țineau!

(-----)

E.S. Doamnă doctor am ascultat cu mult interes tot ce ne-ați povestit în legătură cu viața dumneavoastră, care nu a fost deloc ușoară, nici în copilărie, nici în vremea studenției de la Arad, și nici la circumscripțiile sanitare veterinare pe unde ați lucrat, în județul Ti-

miș și apoi în județul Arad. Toate cele povestite de către dumneavoastră se pretează foarte bine pentru o carte de memorii, însă în ceea ce ne privește pe noi, pentru revista „Relief” am dori să aflăm mai multe lucruri legate de activitatea dvs. științifică, în lupta împotriva cancerului!

I.V. Dumneavoastră aveți dreptul să decideți ce veți publica în revista „Relief”. Singurul lucru pe care însă îl cer este să nu deformați cele spuse de mine. Deci, doresc să vă precizez, deși multe din cele povestite de mine se pretează — cum ați spus, dvs. — pentru o carte de memorii și nu pentru o pagină de revistă, că tot ceea ce am făcut în in-

treaga mea viață până la pensionare, a fost numai și numai în folosul oamenilor, nu am făcut nimic ca să mă îmbogățesc prin furt sau minciună. Eu nu am cerut, niciodată, nici un ban de la nimeni pentru serviciile pe care le-am făcut vindecând un animal sau mai multe animale bolnave! Cetățenii au fost cei care m-au omenit, de fiecare dată, în mod voluntar, pentru serviciile făcute!

E.S. Insist, să trecem la primul subiect uman pe care l-ați vindecat!

I.V. Primul subiect uman pe care l-am vindecat de cancer, așa cum cred că v-am spus și cu zece ani în urmă, a fost o femeie, din satul Sinpaul, localitate aflată în raza circumscripției în care îmi desfășuram activitatea. Bolnava se numea Matilda Kawai și mi-a cerut, în disperare, să o ajut!

E.S. În ce an a fost?

I.V. Era în ianuarie 1978.

E.S. De ce suferea femeia?

I.V. Cancerul îi erodase aproape în întregime nasul și continua să se dezvoltă, începând să-i cuprindă și orbita dreaptă. Deja ochiul femeii se înconjurase de leziuni, ce nu se mai vindecau. Bolnava, nenorocită și disperată, s-a închis în casă, așteptând să moară!

E.S. Cîți ani avea bolnava?

I.V. Avea 49 de ani. Aflind de rezultatele pe care le-am obținut pe animale m-a rugat să încerc să o tratez și pe ea. La început am ezitat. Nu știam ce să fac, să îi dau medicamente, ori să nu îi dau? Am prins curaj să o ajut.

După ce i-am preparat o doză de medicamente, m-am prezentat la ea și i le-am oferit. Apoi i-am explicat cum să le folosească. Soluția urma să o ia pe cale bucală și nu sub formă de injecție, cum am administrat-o pînă atunci la animale.

E.S. La cit timp v-ați propus să dureze tratamentul la primul subiect uman căruia i l-ați dat?

I.V. Șapte zile. În fine, a început tratamentul. Îar eu așteptam cu nerăbdare să văd ce se va întâmpla cu bolnava.

E.S. V-a fost teamă?

I.V. Teamă nu mi-a fost, deoarece cunoșteam puterea exactă a medicamentului. Calculasem întreg dozajul cu deosebită grijă. Stăpîneam această problemă întrucît am studiat-o ani de zile pe animale. Într-un fel se pune problema la animale mari (bovine, bubaline, ecvidee), în alt fel la animalele mijlocii (ovine, porcine) și în alt mod la animale mici (ciîni, pisici, iepuri, păsări de curte). Deci prin tatonări repetate, mi-am fixat, cu multă precizie, dozajele necesare și la care rezistă fiecare categorie de animale. Cit privește subiecții umani, în cazul primului tratament, am luat ca reper dozajul folosit pentru animale mijlocii, pe care le-am considerat, ca volum, apropiate omului. Deci, frică nu pot spune că mi-a fost, că se poate întâmpla ceva grav cu femeia, doar că aveam niște emoții extraordinare mai mari decît ale bolnavei.

E.S. Ce s-a întimplat cu bolnava în zilele care au urmat?

I.V. : Doresc să vă precizez că avantajul meu formidabil a fost că acel prim caz pe care l-am tratat era un cancer exterior, pe care am putut să-l urmăresc cum evoluează, fără mijlocirea altor aparate speciale, ori să am nevoie de diferite analize de laborator. Iar ceea ce mi-a fost dat să văd în vreme ce urmăream evoluția bolii în timpul tratamentului, pur și simplu m-a îngrozit, m-a înspăimîntat. Când am văzut că apar pe întreaga suprafață a feții, a gîtului și a pieptului femeii, pînă la regiunea ombilicală, erupții puternice (ca un vărsat) mi-am dat seama cit de nimicitoare este această boală asupra omului; efectul fiind totodată și de ordin psihologic. Astăzi, după atîția ani de la primul subiect uman pe care l-am tratat de cancer, pot să afirm că în acele zile, mai mult decît bucurie, am avut îngrijorare. Dar nu m-am dat nici o clipă înapoi. Femeia și ea speriată peste măsură, m-a întrebat: „Dorn” doctor, se mai vindecă vreodată aceste „bube” care au ieșit pe corpul meu?”. „N-ai nici o grijă, am îmbărbătat-o eu, ține numai tot tratamentul pe care ți l-am dat, și ai să te vindecî cu siguranță!”. Femeia m-a ascultat și în felul acesta am ajuns să vindec primul subiect uman de cancer!

Dar, cit de multe alte lucruri se mai impun a fi spuse despre acest prim caz vindecat de mine!

Convorbire realizată de
EMIL ȘIMANDAN

Primii sportivi ai anului 1992

● Rindul I : TRAIAN CIHĂREAN — haltere; GEORGETA COJOCARU — tenis de masă; CRISTIAN LERIC — gimnastică

● Rindul II : ADRIAN DRĂGHICI — handbal; MONICA BROSOVSCHI — baschet; ILEANA MUREȘAN — tir-pistol

● Rindul III : GHEORGHE POP — tir-pistol; ADRIAN CRIȘAN — haltere; LUCIA MIHALACHE — tir-talere.

Foto-reportaj de ROMANA DĂNILA

RELIEF

SUPLIMENT LUNAR LITERAR-ARTISTIC ȘI DIDACTICO-ȘTIINȚIFIC

EDITOR : S.C. „Curierul Aradului“ S.R.L.

Președintele societății : GELU ZOICA

Vicepreședintele societății : ALEXA ACHIM

Tiparul executat de : S.C. „Gutenberg“ - Arad

Secretariat de redacție : Gabriela Groza

Echipa de serviciu : Tehnoredactor : M. Călățean; Culegere : Șt. Farkas; Paginație : I. Branea; Corectură. C. Iftimie.

Redacția : B-dul Revoluției nr. 81; 2900 - Arad, Telefon și fax : 16228